

izhaja, izvemli ponedeljek, vsak... Uredništvo: ulica sv. ...

Uredništvo: ulica sv. ... posiljajo uredništva...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglas se računajo v...

Prvi občni zbor polit. društva „Edinost“ dne 2. svečana 1875.

To poročilo pisemo po „Kroniki političnega društva Edinost“, debelem zvezku, ki obsega zapisnike in poročila o društvenih in odborovih sejah in zborovanjih in o vseh važnih društvenih in političnih dogodkih od prvega posvetovanja za ustanovitev društva do leta 1902. Prva poročila je napisal pok. Ivan Dolinar.

V uvodu piše kronika: „Dne 2. februarja je bil za politično društvo „Edinost“ v resnici slaven dan. Ze ob 2. uri (zbor je bil sklican za 3. uro pop.) zbirali so se okoličani in meščani po vasi; ob treh se je začela polni dvorana in stari šofri pri Sv. Ivanu, katera se je za ta dan v najem vzela. Z okna vohrala je mlačno slovenska trobojica. Dvorana je bila ne navadno lepo okinčana ter z vsemi potrebnimi rečmi za glavni zbor preskrbljena, lepi oder z ličnimi pliantami pogrnjen... na straneh stover. ki grbi z društvenim grbom etc. Za komisarja je fungiral nadkomisar g. Vidic, počastili so s svojim pohodom gg. dr. Bizjak, dr. Kafka, sourednik pri „Triesterici“, in vitez Wittman svetovalec pomorske vlade.“

Ob 3.30 se je zborovanje začelo. Na oder je stopil predsednik ustanovnega odbora Nadlišek z dr. Bizjakom, komisarjem Vidicem, zapiskarjem Dolinarjem, začasnim tajnikom Trobecem in „častnim gostom“ vitezom Wittmanom. Nato predsednik — kakor pravi kronika — pozvonila in tihega nastane v dvorani, katera je več ko 200 rodoljubov obsegla. Njegov nagovor je bil ta-le: „Dragi rodoljublje! Iskreno in z veseljem sročim pozdravilam vse naše brate Slovence iz okolice in Trsta. Danes smo se prvi-krat sešli, odkar nam je namestništvo z dekretom 30. nov. 1874 pravila potrdilo. Danes se je obilno število bratov in vrlih Slovanov zbralo tudi iz daljnih krajev. Treba je povedati, zakaj srujemo to politično društvo. Političnemu društvu je prvi in najvažnejši namen, da se vse slovensko ljudstvo zloži, da zahteva soglasno ustavne pravice, da iste varuje, da širi narodno in gospodarsko zavest, da brani vse narodne in druge pravice. Dalje ima društvo podpirati in pospeševati materialno in duševno korist sploh slovenskega ljudstva v državnih, občinskih, cerkvenih in državnih zadevah. Če do sedaj meji Slovenci v okolici in v Trstu ni bilo prave sloge, da bi se ojstro branili pred silnim pritiskom in zaničevanjem našega naroda, bodi na za naprej politično društvo skala, na katero postavimo trdno brambo. Se nekaj dragi bratje, na kancu govora, ker danes čas ne prepusti obširno govoriti, prosim vse ude pol. društva, katere so uže vpisani in tiste, ki se vpisati hočejo, da mu tudi zvesti ostanete. Naj ne bude na drevesu piškavca-ga sada, ki prezgodaj pade na tla, temveč vsi ostanimo zvesti do konca svojega življenja! Da ne bojo nekateri surovi Slovenci rekli, da bude pol. društvo nehalo, kakor so čitalnice nehale, zavrnimo take tepece, prazne glave, ki sami sebe v blato mečejo. Ako bi bile čitalnice v redu vodene, bi se sedaj stale trdno. Politično društvo ima pravi namen za boljše prihodnost okolice in sploh vseh Slovanov in od njegovega dela se mora pričakovati dobrega sadu. (Gromovita pohvala.)

Sledilo je poročilo tajnika Trobca. Poročal je o pripravah za ustanovitev društva, o tisku pravil, o vpisovanju članov (do občnega zbora 120), o dohodkih (35 gold., in stroških (39 gold. 13 kr.) in pozival k složenemu delu. Naznanil je predloge ustanovnega odbora za definitivni odbor, ki so bili:

- 1. za zgradbo lastne hiše, ki se je imela nazivati „Narodni dom“;
2. za odstranitev okrajnih načelnikov (oapi distrettu) in vzpostavitev od ljudstva izbranih županov.

Davril je svoje poročilo s pozivom, da naj vsi sledijo pozivom društvenega odbora in se pridno udeležujejo vseh društvenih prireditvev: „Hvaležna nam bo za to naša majka Slava. Živela okolica, živeli okoličani!“ Tudi Trobec je žel gromoviti aplavz.

Na to je nastopil vitez Wittman in ko se je oprostil, da ne zna slovenski in prosil dovoljenja, da govori italijanski, je pozdravil novo društvo in mu želel obilo uspeha v opravičenih brambah narodnih pravic, za katere se mora vsakdo potegovati z vsemi svojimi močmi. Vzkljnil je med drugim: „Nesrečna tisti, ki ne čuti za svoj narod!“ (Kronika prinaša njegov govor v italijanskem jeziku.) Končal je s slovenskim vzklikom: Napreji kar mu je pridobilo „gromoviti aplavz.“

Na to je bil dr. Bizjak soglasno z vzklikom izvojenj za društvenega predsednika. Provil je takoj predsedovanje in v lepem govoru se je zahvalil na časti, ki mu je bila podeljena. Objubil je, da posveti društvu vse svoje sile, da na postavljeni podlagi društveni namen doseže, da bo varoval narodnost in da hočemo v miru živeti z onimi, s katerimi smo pa legi in naravi združeni.

Oglasil se je zopet za besedo Trobec, da govori svoj „koristni govor za tržaško okolico“. Govor je hincra na slogo, poziv na združenje vseh sil, proslava narodne misli in razlaga programa političnega društva. Posebno se ozira na tedaj pretečo

reformo volilnega reda, s katero bi bila obojica oropana svojega zastopstva. Izreka nado, da bodo nasprotniki svojo krivico spoznali in, videč našo sloščno, nam dovolili naše pravice. Če bomo zadovoljni, postanemo še večji prijatelji z mestom in pokorni sinovi naših mestnih očetov. Dolinar je na to govoril o gospodarskih razmerah. Zahteva več šol, da se naši ljudje bolje izobrazijo in s tem postanejo bolj sposobni za gospodarstvo in zaslužek. Seveda zahteva šole v materinem, slovenskem jeziku, ker v tujem jeziku poduk nima uspeha. Objublja, da bo društvo skrbelo za gospodarstvo in oniko, ker je to važno za napredek naroda.

Svetoviranski kaplan Križman je v svojem navdušenem govoru pozival na delo in slogu po zgledu in naukih našega prvega pesnika Valentina Vodnika.

Slednjic se je vršila volitev odbora. Izvoljeni so bili za podpredsednika Stefan Nadlišek, za tajnika Anton Trobec in Ivan Dolinar, za odbornike Ivan Sancier, Skednj, Ivan Purič, Rocol, Grljanc Ivan, Barkovlje, Urbančič Miha, Bazovica, in Ivan Nabergoj, Prosek, za namestnike pa Lovrenc in Andrej Sancier, Davorin Krpan, Zuljan, Gustinčič, Martolanc Andrej, Razem Andrej, Sosič Ivan Marija in Ukmar Silvester.

Občni zbor je bil zaključen pozno v noči.

Seja senata

V šestih letih Italijani?

NADALJEVANJE RAZPRAVE O GENTILEJEVI REFORMI — SEN. TOLOMEI PROROKUJE NARODNO SMRT TUJERODCEM

RIM, 4. Podpredsednik Mariotti je otvoril sejo senata ob 15. uri. Po odobritvi zapisnika o včerajšnji seji je senat nadaljeval z razpravo o proračunu naučnega ministrstva.

Sen. Ricci Corrado je govoril o važnosti vzdrževanja umetnin z ozirom na gospodarske koristi. Generalni ravnatelj zavoda „Banca d'Italia“ mu je izjavil, da pustijo tuji v Italiji okoli 2 milijardi lir na leto; drugi menijo, da znaša ta svota celo 2 milijardi in pol. Ako pristajemo še pol milijarde, ki jo potrosijo tuji za nakup umetnin, pridemo do 3 milijard. Tuji prihajajo v Italijo predvsem, da si ogledajo umetnine. Radi tega je dolžnost države, da skrbi za vzdrževanje spomenikov, umetniških palač, muzejev itd. Od l. 1875. dalje so se vzdrževali muzeji z dohodki, ki jih je prinašala vstopnina. Med vojno pa je država zasegla te dohodke in nakazala malo vsoto za vzdrževanje muzejev. Tako nadaljuje vlada tudi danes. V poslovnem letu 1923.—1924. so znašali dohodki muzejev 6 milijonov lir; proračun pa izkazuje za vzdrževanje muzejev le 1.773.700 lir. Vlada bi morala pustiti muzejem vse dohodke.

Sen. Sanarelli je pobijal Gentilejevo solsko reformo. Italija ni potrebovala tako radikalne reforme; treba je bilo le spraviti v sklad posamezne solske zakone. Sicer pa kljub temu Gentilejeva reforma ni originalna. Gentile je posnel veliko stvari iz Casatijevoga solskega zakona, ki ga je celo poslalbal. Vzel je vseučiliščem avtonomijo; profesorji si ne morejo več sami izbrati rektorja, ampak imenuje ga vlada.

Na univerzah bi bilo treba osnovati univerzitetno policijo, da ne pride več do incidentov, ki so se odigrali pred kratkem. Naučni minister Fedele: Vsem rektorjem sem dal nalog, da vdušijo nered, naj jih povzročijo kdorsibod.

Sen. Sanarelli opiše dogodke ob priliki otvoritve univerze v Firenzah. On, Fedele: Pristostoval sem sam otvoritvi, ni točno, kar trdi govornik.

Sen. Sanarelli: Poročam to, kar sem čital v listih.

Predsednik: Ne prinašajte sem tega, kar poročajo časopisi. On, Fedele: V dvorani je bil samo en izjavalec.

Sen. Sanarelli: Jaz se sklicujem le na pisanje listov!

On, Fedele: Ponavljam, da je to, kar je bilo pisano, napačno; bil sem sam navzočen in imam vsa pravico, da se mi verjame.

Sen. Sanarelli: Tam in v Rimu je prišlo do preteпов.

On, Fedele: Bila sta dva ranjena, v Rimu pa ni prišlo do preteпов.

Sen. Sanarelli: Univerze bi morale biti nedotakljivi azili. Dubove dijaštva so zela razburile besede sen. Gentileja, da morajo stopiti profesorji z vsa fašistovsko dušo v avle, da jo vlijejo dijakom. (Sen. Gentile: žavnega zaklada Mellona pismo, v katerem ga prosil, da mu sporoči, če je Italija že formulirala načrt za plačevanje dolga 2 milijard dolarjev, ki jih mora odšteti Zedinjenim državam.

Volilna taktika opozicije v Jugoslaviji

Opozicija pripravlja abstinenco? BEOGRAD, 4. Danes je dospel semkaj g. Ljuba Davidović ter so se čez dan vršile konference med zastopniki opozicije, ki se nahajajo v Beogradu.

Kakor je vlada obveščena, je bil glavni predlog, kako organizirati pri volitvah politiko abstinence. Glede alternative ali abstinence že sedaj pri volitvah ali šele pozneje v Narodni skupščini, se voditelji opozicije še niso zedinili. Oni čakajo, da izvedo, kaj se bo zgodilo z Radičevići skrinjicami. Za slučaj, da bodo odstranjene, so radičevci absolutno za to, da se slovesno proklamira volilna abstinencia celokupne opozicije. Z nje se strinja tudi g. Davidović. SLS zastopa mnenje, da naj radičevci v tem slučaju glasujejo za davidovičevce, v Sloveniji pa za SLS. Radičevci so to zahteva odklonili, češ da so Radičeve množice protiklerikalne in protisrbijanske in da bi bil tak sklep nezvedljiv. Kar se tiče volilne abstinence, se zdi, da so sklenili šefi opozicije neke vrste vzajemno podporo. Sklepi se drže strogo tajno.

Dolgoviti Italije napram Zedinjenim državam. Pismo senatorja Bovaha.

PARIZ, 4. Agencija Havas dobiva iz Washingtona: Načelnik komisije za znanje za deleve senator Bovah je naslovil na tajnika dr.

Seja ministrskega sveta

RIM, 4. Ob 10. uri se je sestel ministrski svet. Razpravljal je o občajnih upravnih zadevah. Jutri ob 10. uri se zopet sestane ministrski svet.

Umetnik — dobrotnik

RIM, 4. Ministrski predsednik je sprejel v palači Chigi slavnega ameriškega umetnika Johna Edmonda Fry Iryalar, ki je izročil ministrskemu predsedniku 125 tisoč lir za vojne sirote.

Seja francoske zbornice

Nadaljevanje proračunske razprave

Komunistični poslanec Doriot priporoča francoskim vojakom v Maroku, da dezertirajo

PARIZ, 4. Seja poslanske zbornice se je pričela ob 10.05. Zbornica je razpravljala o rezervatnih členih vojnega proračuna. Komunistični poslanec Doriot je kritiziral francosko kolonizacijo v Maroku ter poveljuje poveljnika maroških upornikov Abd El Krima. Ko prečita Doriot proglas, ki priporoča francoskim vojakom v Maroku, da naj dezertirajo iz armade, dvigne celošopna zbornica ostre proteste proti govorniku, ki je bil končno prihujen umakniti se iz govorniške tribune. Poslanec Morinaud opravičuje v daljšem govoru francosko politiko, ter svetuje vladi, da okrepi v največji meri kolonizacijsko delo. Priporoča, da sprejme miroljubne ponudbe Abd El Krima. Ako bi slednji skušal motiti francoske interese v Maroku, je vlada dolžna, da postopa proti njemu najstrožje. Ob 12.5 se seja zaključuje. Proračunska debata se nadaljuje jutri.

Francoski tisk in včerajšnje glasovanje zbornice — Značilno tolmačenje lista „Figaro“

PARIZ, 4. Z ozirom na včerajšnje glasovanje zbornice za ukinitve francoskega poslanstva pri Vatikanu piše „Echo de Paris“ sledeče: Sprejmemo sklep zbornice, kakoršen je in se ne čudimo. Značilno je, da so odobraval ustanovitev posebne zastopstva pri Vatikanu za alžasko-lotarinske zadeve ravno oni, ki so glasovali v zbornici za ukinitve pravega francoskega poslanstva pri Vatikanu in da so oni, ki so glasovali za nadaljnje vzdrževanje francoskega poslanstva pri Vatikanu, odklanjali ustanovitev alžasko-lotarinskega zastopstva. „Figaro“ pravi: Ker Alžacija in Lotaringia nista avtonomni, bo načelnik alžasko-lotarinske misije v Rimu obenem zastopal tudi Francijo. Potemtakem niso ukinitvi odnosaji med Francijo in Vatikanom. Medtem pa bo sv. stolica še nadalje vzdrževala v Parizu svojega apostolskega nuncija, cigar dostojanstvo in naloge ne bodo nikakor zmanjšane.

Izgon ekomskega patrijarha

Zahteva grških generalov

PARIZ, 4. Listi poročajo iz Aten: Vojni minister general Kondylis je izjavil na seji ministrskega sveta, da bo podal ostavko, ako ne bo zahtevala grška vlada od Turčije, da se izgnani patrijarh Konstantin zopet ustoliči v Carigradu. Grčija ne sme sprejeti nobenega drugega zadoščenja in mora biti pripravljena tudi na vojno, ako bi bila potrebna v svrhu uresničenja stavljene zahteve.

Turčija odklanja razsodišče v zadevi patrijarhovega izona

PARIZ, 4. Zastopnik angorške vlade je objavil danes francoski vladi, da Turčija odklanja razsodišče v zadevi patrijarhovega izgona iz Carigrada. Izgon patrijarha iz Carigrada — je poudarjal turški poslanik — je le naravna posledica točnega izvrševanja lausanske mirovne pogodbe. Mi nimamo nikakega namena ovirati delovanje patrijarhata in nočemo izzivati Grčije. Torej s pravnega stališča ne obstoji nikak spor med Turčijo in Grčijo in radi tega je slierno razsodišče v zadevi patrijarhovega izgona nepotrebno.

Grške grožnje Turčiji

PARIZ, 4. „Ptit Parisien“ pravi: Tekom pogovora z Larochejem je poudarjal Gevad Bey, da je Grčija ona, ki grozi radi patrijarhovega izgona z vojno. Saj se govori v Grčiji ravno kar prav mnogo o mobilizaciji. Grški ministrski predsednik se je že ponovno posvetoval z vojnim ministrom radi patrijarhovega izgona in grški tisk navdušuje svoje čitalca za oborožen napad na turško republiko. Karor v Angori, tako vlada po vsej Turčiji popoln mir radi patrijarhovega izgona.

Francoski poslanik v Angori

PARIZ, 4. „Figaro“ piše, da odide v kratkem v Angoro kot zastopnik Francije pri turški vladi Franklin Bouillon.

Izjave turškega ministra o patrijarhovem izgonu

ANGORA, 4. Glede izgona ekumenskega patrijarha je izjavil zunanji minister Kurkri Kaja Bey dopisniku lista „Hakim-Mille“, da je bil patrijarh Konstantin podvržen izmenjavi. Sicer pa je bil Konstantin imenovan za patrijarha, ko je bil že podvržen izmenjavi. Zadeva bi bila rešena že v početku, ako bi bil imenovan za patrijarha kak turški podanik, ki ne bi prihajal v poštev za izmenjavo. In tako imenovanje more rešiti vprašanje tudi danes. Treba je le malo dobre volje. Turška republika ne more nikakor dovoljevati, da bi se kaka tuja velesila posluževala katersihodi religije na turških tleh kot političnega orodja.

Koliko tujih delavcev je zaposlenih v Belgiji?

BRUSELJ, 4. Uradna statistika pravi, da je zaposlenih v Belgiji približno 20 tisoč tujih delavcev in sicer 15.600 v rudnikih, 4.300 pa v raznih delavnicah. Po narodnosti se delijo v Italijane, katerih je 5430, v Alžirce in Marokance, katerih je 3600, Francozov je 2100, Poljakov 2750, Nizozemcev 1200, Jugoslovenov 400, Čehoslovakov 400, Rusov 130, Spancev 110, Nemcev 10, Luksemburžanov 100 in Angležev 63. Razun teh je zaposlenih v Belgiji tudi nekaj Abesincev, Svicarjev, Turkov in Senegalcev.

Smrt baronice Vetsere

DUNAJ, 4. Kakor poročajo listi, je včeraj v Badnu pri Dunaju umrla baronica Marija Vetsera, mati baronese Vetsere, ki je v zvezi s tragično smrtjo avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa.

Sodnijsko postopanje proti Castiglioniu ustavljeno

DUNAJ, 3. Po nalogu državnega pravdnika je bila ustavljena sodnijska preiskava proti Kamilu Castiglioniu, ker se je izkazalo, da je bil denarni zavod „Allgemeine Depositenbank“ še aktiven, ko mu je načeloval Castiglioni. Polom banke je nastopil kasneje, ko je Castiglioni že davno odložil mesto načelnika pri tem zavodu.

Zvišanje davkov na opojne pijače v ZSSR

LONDON, 3. Ko je prišla v Rusiji sovjetska vlada na krnilo, je svečano prepovedala sleherni izdelovanje žganja. Ta prepoved je ostala v veljavi do konca januarja. Sedaj pa se je sovjetska vlada odločila za ukrep, ki je v polnem nasprotju z njenim dosedanjim zadržanjem napram alkoholnemu vprašanju. Dovolila je namreč zopet izdelovanje vodke ter uvedla monopol na žganje. Ta korak opravičuje sovjetska vlada s trditvijo, da ne more najti nobenega drugega sredstva za poravnava davčnega deficita. Tudi na druge opojne pijače, kakor na pivo in vino, ki ga sedaj prodajajo v Rusiji zasebni trgovci, je nalozila sovjetska vlada visoke davke.

VELIK POŽAR NA KAVKAZU

25 oseb zgorelo, 15 ranjenih. PARIZ, 4. Listu „Daily Express“ poročajo iz Moskve, da je v mestu Baku izbruhnil velik požar, ki je zahteval 25 slovenskih žrtev. Nadalje je bilo pri tej nežgodi 15 oseb težko poškodovanih. Ogenj je že dosegel petrolejska skladišča. Številni rešilni oddelki so prispeli na lice mesta, a gašenje je trajalo dva dni, je bilo otežkočeno radi močnega vetra. Podrobnejša poročila o požaru niso še prispela.

Palme v snegu

PARIZ, 4. Iz Bagdada prihajajo poročila, da je nastopila v Arabiji in Mezopotamiji zelo huda zima. Arabska puščava je pokrita z debelo snežno plastjo. Pod težo snega se lomijo palme. Ker prebivalstvo ni dosedaj še poznalo tako hudega mraza in se ne zna pred njim zavarovati, so zmurnile številne osebe.

Vsled nenadnih zaprek je moralo telefonsko poročilo iz Jugoslavije izostati.

Še nekoliko bistrenja

Začimo zopet s sedanjo jezikovno prakso na državnih oblastvih. Naš človek, ki pozna edino-le svoj materin jezik, je dobil od sodnje kak odlok v svoji pravdni stvari ali povabilo na kakšno razpravo v uradu, ali na licu mesta. Ker ne ve, čemu in kam ga kličejo, mora letati okoli, in izgubljati čas, trošiti denar, da najde koga, ki naj mu stvar raztolmači v njegovem jeziku. Kočno najde zaželjenega — tolmačal Ravno pa to napravo tolmačev — bodi v uradu, bodi izven urada — odklanjamo mi dosledno, ker vsi smatramo iz tehničnih razlogov — na podlagi vsakdanjih izkustev — kot stalno in neprestano veliko nevarnost za življenske interese našega ljudstva. Kajti: kje je jamstvo, da je tak tolmač res točno prevedel izpovedi našega ljudstva v uradu ali da je tolmač izven urada točno raztolmačil vsebino spisa, došlega od oblastva? Če pravimo „točno“, ne mislamo samo po besedi, ampak tudi po vsem smislu. Kje je tu gotovost, da je tolmač podal točno vse tanjšine ljudskega govora, ki so čisto največje važnosti za pravo in pravilno razumevanje vse izpovedi. In če je prevedel netočno, če je izpoved naravnost izkrivljena ali po besedi, ali po smislu? Ali ni v takem slučaju nevarnost, da bo sklep ali razsodba oblasti krivična za stranko v nje veliko materialno škodo. In tako dopisovanje v jeziku, ki ga stranka ne razume, oziroma tako netočno prevajanje, ko gre za življenske interese, ali materialne, ali moralne — taka nesrečna praksa naj bi, vprašamo, odgovarjala praktičnim potrebam našega ljudstva? Ravno radi resničnih praktičnih potreb ljudstva odklanjamo mi dosledno in odločno tako dopisovanje in tako prevajanje. Zahtevamo, naj se tudi pri nas uveljavi moderno načelo neposrednosti in obvevanju med uradi in prebivalstvom, kakor ga zahtevajo vsi sodobni modri pravoslovci, ker vidijo v tolmačih in prevajalcih največjo nevarnost za pravilno in koristno poslovanje javnih uradov in posebej še za zanesljivost pravosodstva.

Zgodilo pa se je tni, da je tudi tržaški „Piccolo“ odklanjal sistem tolmačev in prevajalcev. Sveda to iz drugačnih razlo-

DNEVNE VESTI

Politični pregled

Trst, 4. februarja 1925.

gov in namenov, nego so odločilni za nas. Menil je nekako: kam bi prišli, če bi morala uprava vzdrževati celo vojsko tolmachev in prevajalcev? Zato da je neobgibna potrebna enojezičnost v uradnem poslovanju, je potrebno, da je edino italijanski jezik uradni jezik! Zato naj tudi slovensko ljudstvo v tem jeziku — pismeno in ustmeno — občuje z uradi! Na isti predpostavi — odklanjanju tolmachev in prevajalcev iz povelj slovenskih strank — zahteva italijanski list ravno nasprotno od tega, kar zahtevamo mi! Izključenje jezika prebivalstva iz pismenega in ustnega uradnega poslovanja more hoteti le človek, ki nima ne smisla za naloge uprave napram ljudstvu, ne srca za resnične koristi tega poslednjega.

Pri taki praksi pa ne trpijo le koristi ljudstva, marveč tudi nekaj drugega, velikega in neobgibnega: zdravo in koristno razmerje med javno upravo in prebivalstvom. Z izključitvijo našega jezika iz uradnega poslovanja se je podala državna uprava na zgrešeno pot! To tem bolj, ker ga ni v resnici nobenega veljavnega razloga za tako zgrešeno in krivično prakso. Vprašamo samo: kaka nevarnost bi grozila državi, oziroma kako škoda bi imeli naši sodeželani italijanske narodnosti, če bi uradi občasno z našim človekom, če bi ga zaslišavali in mu dopisovali v njegovem jeziku — v jeziku torej, ki ga edinega razume? Noben interes, ne upravi ni italijanski ne bi bil prizadet po tem! Edino eno bi bilo prizadeto: razpadli bi nacionalistični pobor po raznorodnosti našega ljudstva! S tem bi bilo torej odpravljeno prav tisto, kar je v neizmerno škodo za koristi slovenskega prebivalstva in javne uprave in za razmerje med to poslednjo in ljudstvom!

Tako dobro in zdravo razmerje pa onemogočuje sedanjí sistem tudi s tem, da ubira zgrešeni poti tudi v drugih pogledih, na pr. z vsem svojim postopanjem napram političnemu, socialnemu in kulturnemu življenju našega ljudstva, napram vsem našim organizacijam in njih zakonitemu uveljavljanju. Tudi v vsaki prireditvi nepolitične narave vidi ta sistem ne vemo kakše nevarnosti za državo in sovrastvo proti italijanstvu. Prepovedujejo se tudi najnedolžnejše prireditve iz povsem nih virov, ki pa so v resnici le prazne pretveze, ali pa se preprečajo v zadnjem hipu — nasiljem, oziroma z izžiganjem karkoli osebnih incidentov, ki se potem označujejo kot protidržavne demonstracije in sovrastvo proti Italijanom. Klasičen primer takih metod imajo citatelji v današnjem dopisu iz Vipave. Tam je katoliško izobraževalno društvo priredilo z oblastnim dovoljenjem dramatično predstavo «Revček Andrejček»; povsem nedolžno predstavo torej, v kateri ne more niti strah — ki ima rad velike oči tudi v Italiji — videti kaj nezakonitega ali nevarnega. Po dramatični predstavi pa je tamonjšnje gasilno, torej nepolitično in eminentno dobrodelno društvo, priredilo plesno zabavo — tudi z oblastnim dovoljenjem! Ta drugi del prireditve pa se je mogel le začeti, ne pa nadaljevati, ker so se izvestni elementi vrinili v dvorano in izživili prepire, ki so dali orožnikom povod, da so z grožnjami razgnali občinstvo. Kako se je vse to odigralo, morejo citatelji pesneti iz gori omenjenega dopisa! V kakem razpoloženju in s kakimi čustvi so se razhajali ljudje, tega menda ni treba še le pripovedovati. Posebno pa tisti, ki so prišli od daleč, da bi se malo povesečili v tem predpustnem času. Z ogorčenimi bedami so izražali svoja čustva, razjarjeni in užaljeni, skripajoč in tu pa tam tudi s kletvijo.

Ali je tako postopanje potrebno, da niti ne vprašujemo, ali je koristno? Ali služi velikemu cilju — od vseh zaželjenega pomirjenja duhov? Mesto da bi sistem navajal svoje ljudi, da bi dobrohotno prihajali na take prireditve in porabljali priliko za prijateljske stike z našim ljudstvom, preprečajo nedolžne prireditve z izžiganjem preprirov in nasilnimi nastopi. In to le po volji peščice izvestnih nečestih in sebičnih elementov, ki jim je vse na tem, da ne pride do mirnih razmer, ker so nasprotstva njih življenjski element.

To bi bil le en drastičen primer — a koliko jih je širom Juljske Krajine! — ki kaže, kako zgrešene poti ubira sedaj državni upravni sistem! Kaj koristijo vse lepe in sladke besede o potrebi mirnega sožitja, ko pa sistem s svojo vsakdanjo prakso, brez vsake potrebe ali opravilnosti, in le v svoji slepoti zagaja poti da tega cilja? Kakor je sistem ubral zgrešeno pot z izključitvijo našega jezika iz šol in uradov, ni nič manj zgrešeno vse postopanje napram socialnemu in kulturnemu življenju in snovanju našega zavednega in naprednega ljudstva, o katerem priznava celo bivši vrhni politični upravitelj, senator Mosconi, da je v njem narodni čut globoko ukoreninjen, torej neizbrisljiv, da ga treba torej spoštovati! Ali pa si je možno misliti kaj bolj žaljivega in razburilivega za to globoko čustvo, zato pa tudi pogubnega, nego so nasilja proti vsakemu svobodnemu socialnemu in kulturnemu dihu!

Sedanjí sistem je na zgrešenem potih in vsakdo, ki prihaja z njim v dotiko, vprašuje s strahom in žalostjo: ali bo kdaj konec temu žaljenju in zlostavljanju, ker ob takih razmerah kakor so sedaj, da ne more priti do mirnega in varnega življenja, do katerega ima vsak državljan pravico v državi, posebno pa v taki, ki hoče biti liberalna in pravna!

Tudi mi vprašamo: kdaj bo konec tem žalostnim in pogubnim razmeram? Ali še ne morejo priti merodajni činitelji do spoznanja, da ubirajo zgrešene poti napram našemu ljudstvu in da je že skrajni čas, da krenejo z zgrešenih na prave poti, ki morejo dovesti do pomirjenja duhov v naši deželi?

— Italija. Razmere v opozicijskem bloku vendar niso več takšne, t. j. tako čvrste, kakor so bile pred znanim proglasom poplarske stranke. Dasi je izdal odbor opozicijskih strank ono izjavo, katero smo omenili v zadnjem pregledu in ki pravi, da ostane opozicijski blok zložen tudi v bodoče, se vzmirjuje vendar ni poleglo. Posebno so razburjeni republikanci in maksimalisti. To je povsem razumljivo, saj bi bili ti dve stranki izključeni od eventualne udeležbe na vladi v slučaju, da bi se opoziciji posrečilo strmoglaviti Mussolinija in dobiti oblast v svoje roke. V poštev bi prišle tiste stranke, ki priznavajo nedotakljivost sedanje italijanske ustave. Ne republikanci in maksimalisti pa ne stojijo na tem stališču.

Včeraj se je vršila v Rimu nova seja odbora opozicijskih strank, na kateri pa ni prišlo do nikakih sklepov. Do odločitve pride šele tedaj, ko zavzamejo stališče napram sedanji krizi vodstva posameznih prizadetih strank, predvsem vodstvo maksimalistov, ki se sestane jutri v četrtki v Milanu. Kakor se zdi, se nagibljejo maksimalisti k stališču, da mora stranka izstopiti iz opozicijskega bloka in se zopet približati komunistom, medtem ko priporočajo republikanci nekaj «minimalen program», na podlagi katerega bi mogli nadalje ostati na Aventinu.

Vprašanje, ali je treba smatrati krizo italijanske opozicije kot političen uspeh fašizma, ni tako enostavno, kakor bi izgledalo na prvi pogled. Zelo verjetno je namreč, da bi se želele ustavovorne stranke v opoziciji same odkrižati revolucionarnih elementov, in to ne samo zato, da bi ovrgele občutek, češ da tvorijo opozicijo na «republikanski podlagi», temveč v prvi vrsti z namenom, da bi napravile novo politično potezo proti fašizmu s tem, da pomirijo vse tiste kroge, ki podpirajo sedanji režim le še iz strahu, da bi po padcu fašistovske vlade zavladali zopet skrajni elementi. Sicer pa meri glavna zopet fašistovske borbe sedaj v drugo smer, namreč proti združenju ital. bojevnikov. Kampanja fašistovskih listov proti temu združenju je povzročila v raznih sekcijah razkol med pristajali vladi in pristajali sedanjega vodstva združenja, ki izvaja sklepe zadnjega občnega zbora združenja, kateri se je vršil lansko poletje v Assisi. V pondeljek se je sestala v Rimu osrednje vodstvo združenja. Sklenjeno je bilo, da se bo vršil letošnji občni zbor 15. 16. in 17. februarja v Viareggio, kjer tudi pade odločitev o nadaljnjih smernicah bojevniske organizacije.

Iz fašistovske stranke so izstopili te dni štirje poslanci, in sicer nekdanji železniški komisar Torre, Boido, Rebora in Gemelli. Posebno senzacijsko je vzbudil izstop poslanca Torre, nekdanjega člana Mussolinijeve vlade. Po poročilih, ki so jih objavili njemu prijazni fašistovski listi («La Voce Fascista» — «Alessandria»), se da sklepati, da je padel v nemilost pri Mussoliniju in pri večstvu fašistovske stranke, tako da mu ni preostajalo drugega, nego da izstopi iz stranke in poskusi svojo srečo z disidentizmom.

Dan sklicanja poslanske zbornice ni še določen. Po nekaterih vesteh se zopet estate konec februarja, po drugih pa šele v drugi polovici marca.

— Slovenske države. — Jugoslavijo loči pred odločilnim volilnim spopadom le še par dni. Volilna borba je zelo ljuta. Na nedeljskem shodu SLS v Ljubljani je prišlo do spopadov med pristajali stranke in Orjunaši. Šhod se je moral prekiniti. V borbi si stojita nasproti dva tabora: narodni blok na eni in opozicija (avtonomisti, federalisti itd.) na drugi strani. Narodni blok stoji na stališču nedotakljivosti vidovanske ustave, medtem ko gre nasproti «blok» v borbo za revizijo ustave v smislu avtonomije, oziroma federacije. Izgon pravoslavne patrijarha iz Carigrada je povzročil tudi v Jugoslaviji med pravoslavni prebivalstvom silno ogorčenje. Beograjski listi zahtevajo odločen nastop proti Turški. — Na Čehoslovaškem je v ospredju vprašanje pobijanja draginje, posebno pa draginje moke in kruha. Ker je Čehoslovaška navezana na uvoz, se čutijo posledice ameriških spekulacij z žitom tudi v tej državi. Pogajanja med Čehoslovaško in Poljsko glede ureditve vprašanja medsebojne pravne pomoči so se prekinila s tem, da se bodo nadaljevala pozneje v Varšavi. — V Rusiji se nadaljuje borba skrajnejev proti «trockizmu». Na mesto Trockega je bil imenovan nekdajno Frunze, toda tudi on je bil odstavljen in sedaj zavzema mesto vojnega ministra Zinovjev-Apfelbaum. Zadnji dogodki v Rusiji dokazujejo, da ima komunistična internacionalna sovjetsko vlado popolnoma pod svojim vplivom, in to kljub nasprotnim zagotovilom. Do kdaj bodo delili usodo velikemu ruskemu narodu krivonosni Čifuti à la Apfelbaum in dr.?

— Francija. Francoska zbornica je sprejela zakon o odpravi poslanstva pri papežu, toda obenem je sklenila, da se ustanovi posebno poslanstvo za Alzacijo in Lotarinsko. Povodom glasovanja o tej poslednji točki je bila Herriotova vlada v resni nevarnosti, ker so socialisti odločno nasprotovali temu predlogu. Končno pa je bil predlog sprejet. Tudi na Francoškem se pripravljata reforma volilnega reda. Herriotova vlada je za enoimenski volilni okraj, medtem ko so socialisti odločni pristajali proporcionalnega sistema. Vsed tega je prišla Herriotova večina v položaj krize.

— Anglija. Angleška vlada se ni še izjavila o svojem stališču glede medzveznih dolgov. Stališče Anglije je zelo otežkočeno vsled tega, ker je angleška vlada svoj dolg napram Ameriki konsolidirala že pred dvema letoma in ga redno odplačuje. Najglavnejše vprašanje za Anglijo je torej, kakšne kompenzacije in v kateri obliki bi dobila Anglija v slučaju, da bi Amerika popustila glede dolgov napram drugim državam.

— Nemčija. Odgovor nemškega kancelarja Luthera na nedavni govor francoskega ministrskega predsednika v parlamentu je izzval nove polemike med francoskimi in nemškimi listi. Obenem pa so utrdele Lutherjeve izjave nezaupanje za veznikov napram Nemčiji. Položaj v pruskem deželnem zboru ni še razčiščen. Predvidevajo se razpustitev tega zbora in nove deželne volitve.

— Avstrija se nahaja v težkih finančnih težkočah. Dne 7. t. m. se sestane finančni odbor Društva narodov v Ženevi, kjer bo poročal komisar Društva narodov na Dunaju o finančni politiki avstrijske vlade. Ker je nastal med komisarjem dr. Zimmermannom in avstrijsko vlado precej hud spor in je predvidevati, da se bo morala Avstrija braniti proti njegovim obtožbam, pošlje tudi avstrijska vlada v Ženevo številno odposlanstvo.

Izgon pravoslavne patrijarha iz Carigrada je povzročil zelo nevarno napetost posebno med Grško in Turčijo. Veleste so poslale turški vladi protest, toda turška vlada vztraja na svojem stališču, da spada patrijarh med tiste Grke, ki se po lausannski mirovni pogodbi morajo izmenjati za grške državljane muslimanske vere. Turčija je tudi odklonila razsodišče v tej stvari.

— Španija. V Maroku je nastal zadnje dni velik preobrat na škodo Špancev. Zadnji njihov zaveznik Raisuli je bil premagan in se je končno pridružil Abd El Krimu, poglavarju plemen, ki se že leta junaški borijo proti Špancem in za neodvisnost. Predvidevajo se novi hudi boji.

Tržaški mestni svet

Pred kratkim smo poročali na tem mestu o krizi, ki je zavladala v tržaškem občinskem odboru zaradi odstopa dveh odbornikov. Ta kriza se nahaja sedaj — kakor izgleda — pred svojo rešitvijo, zakaj na dnevnem redu seje občinskega sveta, ki je sklicana za danes ob 19.30, je tudi točka glede imenovanja dveh novih občinskih odbornikov.

Med drugimi točkami dnevnega reda naj omenimo kot najvažnejše sledeče: potrditev sklepa občinskega odbora glede odobritve šolske uredbe v tržaški občini, sklepanje o raznih spomenicah, ki so jih predložila učiteljska društva glede nove šolske uredbe; raztegnitev električne mreže na Barkovlje, Grljan, Opčine, Prosek, Kontovel in Sv. Križ; naprava v omenjenih krajih električne razsvetljave namesto dosedanjega; gradnja novega vodovoda pri Sv. Mag. in v Rojanu; pretres in odobritev občinskega proračuna za l. 1925.

Tržaški trgovec nezadovoljni s fašistovskimi sindikati

«Il Mercantile», nov list, ki je začel pred kratkim izhajati v Trstu kot tednik in zastopa trgovske interese, objavlja v svoji številki od 1. februarja uvodnik, v katerem se bavi z naraščajočo draginjo. Vsed draginje živit — pravi «Il Mercantile» — naraščajo tudi delavske plače, ker zahtevajo delavci povzvišanje svojih prejemkov, in sicer potem istih fašistovskih sindikatov, ki bi jim morale biti znane gospodarske potrebe Italije. Ti sindikati da kažejo, da se hočejo posluževati istih metod, ki so jih rabili njihovi rdeči predniki. In res ogrožajo mir dežele vsako toliko časa grožnje s stavkami.

Tako sodi glasilo tržaških trgovcev sedaj o fašistovskih sindikatih. Mi seveda ne bomo branili teh sindikatov, pač pa je treba potrditi tu dejstvo, da so imeli laški tržaški kapitalisti nekdanj popolnoma drugačno mnenje o njih. Bili so navdušeni zanje, ker so si obetali od njih, da bodo delavce «disciplinirali», tako da ne bodo ti poslednji mislili na — draginjo. Pritoževanje v «Mercantile» radi grozečih stavk je torej v tem oziru zelo značilno. Seveda pa so se tržaški kapitalisti motili in z njimi se je motil tudi fašizem, ako jim je kaj takega obljubljalo. Dejstvo, da morajo prejemki vseh onih proizvajalcev, ki so navezani na določene plače, odgovarjati cenam življenjskih potrebščin, je postalo naraven in neodklonljiv gospodarski in socialni zakon. Ako se krši, mora priti do izbruhov in niti železna fašistovska disciplina jih ne more preprečiti!

Socialno zavarovanje na Čehoslovaškem

Znano je, da spada Čehoslovaška, kar se tiče socialnega skrbstva, med najnaprednejše države v Evropi in na celem svetu. Čehoslovaški parlament je že sprejel zakon o zavarovanju oseb, ki si služijo svoj vsakdanji kruh kot nameštenci, ki torej ne proizvajajo samostalno. Sedaj pa se dela na tem, da se uvede zavarovanje za starost tudi vseh onih oseb, ki imajo svoje lastno gospodarstvo. To so večinoma kmetje. Po statističnih podatkih, ki so bili zbrani, bi obsegalo to zavarovanje 1.146.000 samostojnih gospodarjev in 591.000 družinskih članov, ki delajo v družini. Skupaj torej 1.737.000 oseb. Ker spada večina takih samostojnih gospodarjev h kmetem, ki je razumljivo, da se posebno kmetje zanimajo za novi zakon. Zavarovanja bodo deželni vsi kmetje, ki so prekorčili 60. leto svoje starosti. Na velikost posestva se ne bo oziralo. Invalidsko pomoč bo dobival vsak kmet, ki je

radi take telesne ali duševne hibe nesposoben za delo.

Ko bo izvedeno zavarovanje kmetov, se potem zakon o socialnem zavarovanju raztegne tudi na samostojne obrtnike.

Vprašanje stanovalniških nadležnosti

Tržaški župan je sklical sestanek zastopnikov zveze hišnih posostnikov in zveze najemnikov, na katerem se je razpravljalo o vprašanju zvišanja stanarin. Po daljši razpravi, med katero je obrazložila ena in druga stran svoje stališče, so pristali zastopniki zveze hišnih posostnikov na to, da se najemnine ne bodo zvišale onim najemnikom, ki imajo le skromne dohodek. Tako bodo zastopniki zveze hišnih posostnikov vsaj priporočali članom omenjene zveze. Ali bodo ti poslednji to priporočilo tudi uvaževali, to je seveda drugo vprašanje, glede katerega si bomo na jasem še naprej pozneje. Vsekarer bi bilo vprašanje stanarin na med obema prizadetima zvezama dogovorjeni način kolikor toliko ublaženo — vsaj za letos.

Iz urada Pol. dr. «Edinosti» v Trstu

Tržaški odbor:

1. Franc Rapotec, Trst: izdelan je za vas načrt za penzijo.
2. L. Sardoč, Slivje-Sežana: Vprašanje Vaše penzije je preudicirano. Ponoven pretres prošnje onemogočen.
3. T. Josip, Sv. Peter na Krasu: Penzija likvidirana, poslana že zakladni delegaciji v Pulo.
4. M. Z., Bazovica 163: Penzija priznana. 900 lir letno od 1. okt. 1921 do 30. jun. 1923 in 729 lir od 1. julija 1923 dalje. — Ze pri Kr. zakladni delegaciji v Trstu.
5. R. Blažič pok. Josipa: Za Vas ni nikake prošnje. Nahaja se v Rimu samo prošnja na ime Blažič Rudolfa živ. Franca.
6. A. R. Kozelj 38: Penzija likvidirana. Vpisan seznam Kr. delegaciji v Trstu. L. 900.— od 1.-10. 1921 do 30.-6. 1923 in L. 1029.— od 1.-7. 1923 dalje.
7. Marija Dražler vd. Štola, Trst, Scorcola 696: Za Vas je izdelan načrt za penzijo.
8. 194: Rešitev Vaše prošnje je nepovoljna, ker preudicirana.
9. M. V. vd. Ml. Divača 9: Za Vas je izdelan načrt za penzijo.
10. K. D. pok. J. Britof 8: Kakor pod št. 9.
11. Katarina Trampuz vd. Spacal, Trst: Kakor pod št. 9.

Goriški odbor:

12. Josip L. Opatjese 38, (Gorica): Vaša invalidnost ne spada v nobeno od zakonov predpisano kategorijo. Tudi ni mogoč ponoven pretres Vaše prošnje, ker ni to v zakonu predvideno.
13. L. Avg. pok. Val. Presejer 13: Ne izhaja iz nobenega registra, da bi Vi bil vložil kakšno prošnjo. — Sta mogoče ponesečenec? Pišite nam, kam ste prošnjo vložili in kje in kakaj ste postal invalid.
14. Oblak M. pok. Luka, Cerkev 182: Provizorna penzija. L. 2160.— letno od 3.-5. 24 do 2.-5. 27 in z dodatkom L. 540.— letno za zdravljenje za isto dobo.
15. M. P. vd. Žužič, Novavas, 30, Miren: Za Vas je izdelan poddelitveni načrt provizorne penzije, dokler ne dobi pristojen urad v Rimu manjkajočih dokumentov.
16. F. C. Pomikve 55: Vojni odškodninski urad je po informacijah že izdelal za Vas poddelitveni načrt 23. januarja t. l.
18. A. B. Bošče 17 (Pomjan): Vaša prošnja je v pregledu. Pozurili smo rešitev.

Istrski odbor:

19. P. A. pok. Antona, Bergut: Penzija dovoljena glasom odloka 3422 od 28.-1. 1924 L. 2000.— letno od 1.-10. 921 — 30.-6. 923 in L. 1836.— od 1.-7. 23 dalje.
20. Feliks R. Truške, Bočaj (Pomjan): Izdelan je načrt za podelitev penzije Mariji Razman in Feliks R. Tajništvo.

POZITVOVALNA SRCA

Za šolske rekefektorije pri Sv. Jakobu se je nabralo: Vas Orehek: krompirja 1073 kg; repe, korenja in zolebrabe 222 kg; fižola 34 kg; L. 14. — Vas Grobčič: krompirja 657 kg; repe in dr. 125 kg; fižola 24 kg; jabolko 10 kg. Rakitnik: krompirja 380 kg; repe 51 kg, lir 54, suhega mesa 2 kg, fižola 19 kg zelja 4 kg. Zeje: krompirja 460 kg, repe in dr. 290 kg, fižola 37 kg, lir 10. — Koče: krompirja 523 kg, repe 36 kg, fižola 18 kg, zelja 13 kg. — Selce: krompirja 695 kg, fižola 24 kg, lir 73.25, zelja 5 kg. — Slavina: krompirja 366 kg, repe in dr. 56 kg, fižola 24 kg, lir 6, zelja 4 kg. — Matenjane: krompirja 452 kg, repe in dr. 130 kg, fižola 17 kg, lir 40. — Poleg tega se je nabralo v gostilni Durjava v Rakitniku, 14. t. m. lir 65. — Skupno: krompirja 4588 kg, repe in dr 910 kg, fižola 197 kg, zelja 26 kg, jabolko 10 kg, suhega mesa 2 kg, gotovine L. 253.35. — Posnemajte tudi drugi!

— Polom «Banke Adrijatike». V terek se je vrnil na tukajšnjem trgovskem sodišču prvi sestanek upnikov falirane Banke Adrijatike. Za konkurznega upravitelja je bil potrjen odv. Benedetti, a za zastopnike upnikov so bili določeni odv. Pincherle, odv. Smerchich, odv. Abram, odv. Volli, odv. Rismond, odv. Hochberth, dr. Ivančič, ravnatelj «Banca Commerciale Tricestina» Alfirevič in računovodja Mizzoni. Trgovec Feiner, ki je bil pred kratkim aretiran, je bil izpuščen na časno svobodo.

— Ruski konzulat v Trstu. Te dni je pričel poslovanje v Trstu ruski konzulat, ki ima začasno svoj sedež v hotelu «Milano» ul. S. Spiridione št. 2. Stranke sprejema dnevno od 10. do 13. ure. Za konzula je imenovan g. dr. A. Goldberg.

— Odičen ameriški gost v Zagrebu. V Zagreb je prišlo nedeljo iz Beograda pripel ameriški učenjak C. B. Hutechison, profesor pjejedelske fakultete kalifornijske univerze. Hutechison je prestopil v službo instituta «International Education Board». Prišel je v Jugoslavijo, da se upozna z jugoslov. strokovnjaki, da prouči jugosl. kulturne institucije in da poroča o tem svojem zavodu, ki namerava svojo delavnost razširiti tudi na našo državo.

— Strašna nesreča pri Ptuj. Gospa Neti Strohmeier, soproga vrvarja in hišnega posostnika g. Strohmeierja v Ptuj, je imela v bližini mesta svoj vinograd. Tu si je napravila v hiši samostrelno napravo proti vlomcem, ki so v ptujski okolici, posebno po hišah v vinogradih, zelo pogilni. Ko pa je bila zadnjč v vinogradu, je pozabila pripraviti zavarovati proti sebi. Ko je prišla v četrtke zopet v vinograd in brez vsake zle slutnje odprla vrata, se je pripravila sprožiti in gospa Strohmeierjeva je dobila težke poškodbe. Nesrečnica je prličala na pomoč sosedu, ki so jo prinesli v hišo. Kmalu so prišli iz mesta zdravilniki, ki so zadeli noškodovani prvo pomoč. Poškodbe

pa so bile tako težke, da je gospa Strohmeierjeva naslednjega jutra umrla in so jo v nedeljo ob lepi udeležbi sožutnega občinstva iz Ptuja in okolice pokopali.

Društvena vesti

— Zvezni pevski zbor. Pri vaji dne 24. t. m. bodo zadržani pevci v Trstu dve noči. Tisti, ki pridejo na pustni terek in nimajo prenočišča, naj to takoj javijo na naslov: E. Kerkoč — Rossetti 79 L.

— Slov. akad. fer. društvo «Bažana». Danes ob 8.30 sestank v navadnih prostorih. Predava g. dr. Iv. Mar. Čok o «Mednarodnem položaju pred vojno».

— «Zora» - Trst. V soboto zvečer se vrši, kakor je javljeno, velik zabavni večer v dvorani Modugno, ul. Chiozza 7, vskok ohranjen društva «Zora». Vsekarer obeta nuditi vsakemu sijnajmo razpoloženju ter biti vreden velikega zanimanja, ki vlada splošno je sedaj, posebno še, ker isti večer ne bo drugih slovenskih prireditvev te vrste.

Vstop bo dovoljen le proti strogo osebnim vabilom, ki so se že razposlala. V izjemnih slučajih se bo onim, ki vabila pomočoma niso dobili, izdalo to pri blaginji. Za člane društva velja društvena izkaznica kot vabilo. Dostojne maske so tudi dobrodošle. Začetek ob 21. uri.

— Sportno Udrženje sklicuje za danes odbovno sejo. Radi nujnosti dnevnega reda naj nikdo ne manjka.

— Kolaši, danes ob 20. pevska vaja. — Tajnik. — Društvo «Jadrans» vabi vse člane na skupno sejo, ki se bo vršila v terek, 10. t. m., ob 8.30 v društvenih prostorih — Odbor.

— Odbor S. I. K. (Sportno-izobraževalni krožek) sklicuje za jutri, 6. t. m., ob 20.30 izjemni sestanek. Ker je ta sestanek velike važnosti, ne naproša članstvo, da se ga udeležiti točno in polnoštevilno.

— M. D. «Zarja», Rojan. Naznanjamo, da je četa M. D. «Sparta», skedenj že prejela svoji krst ob priliki prijateljske tekme z našo I. četo, ki je izpadla 3:1 v prid nam in ki se vršila 4. januarja t. l. na igrišču pri Brističkih.

— Senjakobsko «Čitalnica» v Trstu priredi v nedeljo ob 8. uri zvečer pod vodstvom gosp. A. Pertota veliko mladinsko zabavo, ki b trajala do 12. ure. Dostojna maskam bo vstop dovoljen.

— M.D.P. - Trst priredi v soboto od 20. naprej v dvorani DKD pri Sv. Jakobu družabno zabavo. Cisti dobiček je namenjen nogometščam za nabavo opreme. Adopcija kot pri zadnji slavnostni prireditvi. Dostojna maskam je vstop dovoljen. — Kdor ni dobil vabila, naj se zgleda v gostilni DKD, kjer ga lahko dvigne.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE

K razpravi, ki se je v zadnjem času razvila v «Edinosti» radi slovenski S. U., si dovolj ljujem podati nekaj svojih izhustov, ki sem jih pridobil v opazovanju našega sportnega gibanja, in to od prvega začetka do danes.

Vsed nenavadnega in močnega razvoja sporta v našem mestu, mislim italijanskega, je prijel nekaj naših mladih, idealnih in s ovensko mladino. Vodila jih je pri tem zavest, da izvršujejo važno narodno delo. Vsa ta javnost je z veseljem pozdravila to delo, srčilo se jsa je ustanoviti nekaj novih sportnih klubov in pa tudi organizirati Sportno udrženje.

Vendar so se že na občnem zboru opazile precejšnje pomanjkljivosti v organizaciji oz. se bolj pri volitvi odbornikov v S. U.

Dobili smo tako odbor S. U., ki je bil sestavljen večinoma iz oseb, ki niso sprejele izvolitve. Tistih par gospodov, ki je ostalo v odboru, pa je mirno pričakovalo boljših časov. Pod temi pogoji je bilo popolnoma izključeno, da bi S. U. res nekaj napravilo, da bi organiziralo te delujoče sportne idube, izvedlo tehnično ureditev, skrbelo za sodnike itd.

Ko sem na deželi vprašal predsednika nekakega kluba, če so vpisani pri S. U., sem dobil odgovor, da to ni potrebno, ker S. U. sploh ne deluje. Imel je prav, ker odgovarja to resničnemu stanju.

Med nedelovanjem S. U. pa so tem bolj živo delovali posamezni klubi. Na igrišču S. K. «Vala» se vrši skoro vsako nedeljo prijateljska tekma. Pa tudi drugi klubi ne počivajo. Pri vseh tehnam pa je opažati pomanjkanje smotrne organizacije. Vprašanje sodnikov je še vedno odprto. Zamudil se je dragocen čas, ko bi lahko precej naših fantov posejalo tečaj za sodnike, ki ga je organizirala F. I. C. L. Danes nimamo niti enega pravega sodnika. Je pa brez ugovora naloga S. U., da skrbi za rešitev tega vprašanja. Na naših treh igriščih nimamo niti enega sportnega komisarja, ki bi nadzoroval vse tekme. Je tudi dolžnost S. U., da ga imenuje.

To so tehnična vprašanja. Razvila pa se je pri naših tekmah žalostna in za nas sramotna razvada. Na tekmah med slovenskimi klubi ni čuti slovenske besede. Naš jezik, tu drugoceno dar, ki so nam ga zapustili naši očetje, kateri mora biti nam vsem v ponos in čast, je izgubil pri naših klubih. Ni li boljše, da izginjejo tudi klubi, če imajo tudi oni služiti potokovanju? To velja, žalibog, za vse klube enako. Igralec, ki se sramuje našega materinega jezika, ne sme imeti mesta med nami. Sodnik mora brezpogojno izključiti igralca, ki ne govori slovensko. Tudi v naših sportnih klubih naj vlada narodni duh, drugače naj se razpustijo! Izjemo imajo hazenaške družine — vsa čast jim!

Vsed nedelovanja S. U. pa smo opazili še drug pojav. S. A. «Adria» organizira za lastno roko tekme za pokal, darilo g. A. Po-ha. — Hvalevredna je sicer ta ideja, vsa čast g. Povha, ki bo s tem darilom gotovo zelo pospešil razvoj našega sporta, vendar smatram za potrebno pripomniti, da bi moralo S. D. «Adria» predati organizacijo tekem S. U. Gosp. Podbršček, ki je predsednik «Adrije» in obenem predsednik S. U. bo gotovo znal voditi tekme potom S. U. v isti meri kot potom «Adrije».

S. U. pa je gotovo v prvi vrsti poklicano da organizira tekme, imenuje sodnike, določa dneve in igrišča itd. «Adria» je sama pravec zainteresirana na zmagi, da bi zmagala izvesti nepristransko organizacijo, ki je tu potrebna. Smatram sem za potrebno omeniti tudi to, ker sem s tem povedal naziranje mnogih naših delujočih sportnikov.

V članku «Resnici na tjuho» omenja podpisani g. Podbršček, da je današnji odbor S. U. molostveljen in radi tega ne more izvesti vse organizacije, ki je potrebna.

Imel sem priliko videti poslovanje mnogih klubov, videl sem povsed nove mlaščje in starejše ljudi, ki so začeli delovati na sportnem polju.

Sklepe naj se torej izvanredni občni zbor in pritegne naj se v odbor nove moči. Skrajni čas je za to. Treba je popraviti, kar se je do domet zamudilo. Ne sme se več ponavljati, da glasujejo občni zbori raznih klubov ostre proteste proti nepravilnosti S. U. kot se je že to zgodilo.

Vsako nadaljnje odlašanje zamore le škodovati sportnemu gibanju. Želja bi, da S. U. ne vzame to kot kak napad, ker ni mojn namen napadati. Skodljivo pa bi bilo če bi močnejši eni osebi ali drugi na šubo zakrivali pravo stanje, v katerem se nahajamo.

Med našimi sportniki je najti mnogo navdušenih in idealnih ljudi. Te je treba na vsak način pritegniti k skupnemu delu. Upoštevati bo treba tudi organizacijo hazenašev in tudi njim dati možnost do sodelovanja.

To pa je mogoče le potom občnega zbora, kateri bo gotovo odpravil vse nedostatosti in dal novih moči in novega poleta našemu sportu. In to je gotovo naš skupni cilj.

Sportnik.

Iz tržaškega življenja

Se o krvavi tragediji v Ricmanjih. Ricmanjci so se pod utisom groznega dogodka, ki se je odigral pretekli ponedeljek v hiši posestnika Zuliana. Najstarejši vaški očaki ne pomnijo tako krutega zločina. Kakor smo omenili v večeršnjem poročilu, je dala povelj Kajnovega zločinu nesrečna dedčinja. Pohlep po zemlji je stisnil Ivanu Zulianu v roko bratomorno sekuro. Mislil je, da ima kot najstarejši sin izključno pravico do očetove zemlje, kajti le on je ostal zvest 'ter jo od mladih mog obdeloval v potu svojega obraza, dočim si je brat Josip poiskal ugodnejšega življenja v mestu. Zanj je bila zemlja vse, zato je uverljivo, da je smatral za krivično, da si brat lasti pravico do nje. Njegova nevolja je prikipela do vrhunca pretekla sobota, ko je Josip izročil očetu od svojega zaslužka 25 lir, češ, da tudi on pomaga v hiši čeprav ne obdeluje zemlje. Ivan je primerjal vrednost tega neznanega zneska z vrednostjo vsakdanjega tržupolnega dela in kri mu je zavrela. V jezi je zaničljivo očital bratu svoje mnenje. Kakor se je že ponovno ob takih prilikah zgodilo, se je tudi to pot vnel hud prepir, tekem katerega je Josip odločno zahteval, naj mu odšteje njegov delež d obdo žel za vedno. Ves razpaljen od jeze je nato vrnil denar, ki ga je hotel izročiti očetu, v ogenj. Najbrž se je tedaj v Ivanovi razpaljeni duši porodil strašni naklep, ki ga je izvršil v ponedeljek zvečer. Zdi se, da je k temu pripomogla tudi okoliščina, da se je Josip nameraval v šrakem poročiti. V tem slučaju bi mu moral Ivan odstopiti eno izmed dveh očetovih hiš.

Vesti z Goriškega

Slovenščina mora izginiti z nagrobnih spomenikov

Goriški magistrat je razposlal kamnosekim tvrdkam naslednje okoliščine: Dajem na znanje višjeimenovanim tvrdkam, da je ta občinski odbor, nameravajoč urediti vprašanje nagrobnih napisov na pokopališču, sklenil v svoji seji od 18. decembra 1924. naslednje: 1) Vsi napisi na pokopališču bodo morali biti sestavljeni v italijanskem ali latinskem jeziku. 2) Dovoljeno je, da se uporabijo grški in hebrejski citati. 3) Tekom leta 1925. se bodo morali popraviti napisi, ki ne odgovarjajo predstojecim predpisom. 4) Napiso bo moral predhodno odobriti magistrat in to ne glede na odobritev s tehnične strani, ki jo bo izdal stavbni urad za spomenike in druge trajne zgradbe.

Za župana avv. Verzignassi.

Za danes pričubujemo le gole okoliščine brez vsake pripombe; k stvari se še povrnemo.

Očetovske skrbi Vidana za goriško siroto. V ravnokar minulem tednu je imela kraljeva komisija za izredno upravo furlanske pokrajine sejo, na kateri je bilo sklenjeno nakazati odboru za postavitev spomenika padlim Goričanom podporo v znesku 30.000 lir. Komisija ujemeljuje nakazilo te podpore z daljšo motivacijo, v kateri se izraža o Goricah kot o baklji italijanstva, ki je znala v dolgotrajni borbi vovčati nedotaknjeno italijansko tradicijo, kulturo, jezik in narodno zavest, in ki je ostala navzlic vsem preganjanjem vedno vnetja za najvišje ideale domovine. Ker bo spomenik padlim Goričanom obenem pričal tudi o tem hvalevrednem obnašanju Gorice in ker si pokrajinska uprava šteje v dolžnost potom pripovedka za zgradbo spomenika, izraziti bratškemu mestu hvaležnost cele Furlanije, zato daruje za spomenik višjeomenjeni znesek.

Razen tega je komisija sklenila nakazati goriški državi knjižnični podporo v znesku 1500 lir za nakup pravnih in gospodarsko-znanstvenih knjig, katere naj se izročijo deželni knjižnici, ki je priključena k državi. Poleg tega je komisija razpravljala o ustanovitvi zavoda za umobolne v Gorici ter je sklenila, da se po izrecnem soglasju goriškega mesta pristopi k ustanovitvi konzorcija med pokrajino, goriškim mestom in goriško bolnišnico za zgradbo in vzdrževanje bolnice in k njej priključnega oddelka za umobolne. Nadalje je komisija razpravljala o zadevah redne uprave, ki se tičejo pokrajine, norišnice, siroščine in goriškega hipotečnega zavoda.

Se do nedavna so Videmci vpili nad Goricco: "križajte jof", po časopisju in v Rimu so jo črnili kot zalego avstrijankinstva, še pred par dnevi so jo slikali v "Gazzetta di Venezia" kot za življenje nesposobno, od Avstrije v protutež Vidmu umetno ustvarjeno mesto, danes pa ji kličejo "hosnata" tebi, baklja italijanstva in ji kar sipljejo darove iz prej tako skopih žepov, to vse pa radi tega, ker je izstradana goriška mučenica pokazala, da ima še zobe.

Odklikovanje. Končno je vendarle prišlo ono težko pričakovano odklikovanje. Gospod dr. Otello Brčić je postal "cavaliere uffiale".

Odklikovan je bil menda tudi radi tega, ker je izgnal iz tribunala in sodnj na Goriškem slovenski jezik. Zategadelj pa mora slovensko ljudstvo, ki išče na sodnih pravicah, nositi svoj s potom in krvjo težko prisluženi denar k odvjetnikom in drugim posredovalcem med njim in sodnjo, to pa radi tega, ker ne razume jezika za vse enake pravice, oziroma, ker ne razume za vse enako pravico njegovega jezika in ker stanejo sedaj pravde v jeziku pravice naše ljudstvo najmanj dvakrat, trikrat in tudi štiri-, petkrat več, nego so ga stakale prej, ko

Bratomorilec je bil aretiran kmalu po strašnem dogodku. Brez vsakega ugovaranja je sledil orožnikom, ki so ga odvedli na orožniško postajo v Dolino, kjer je pri zaslišanju hladnokrvno priznal svoje dejanje. Rekel je, da je bil sit večnega izzivanja brata, ki da je bil malopridnež, in zato ga je ubil. Pripomnil je dalje, da je oče pri vsej zadevi popolnoma nedolžen, kar se je tudi izkazalo za resnično. Nesrečni starič je v svojem obupu sam prevzel nase odgovornost za zločin, misleč da bo s tem rešil sina, ki ima ženo in dva otroka.

Včeraj popoldne se je vršil pogreb žrtve žalosnega dogodka. Druga žrtev, Ivan Zulian, pa sedaj sedi v mrčni celici v zaporu v ulici Coroneo.

Pokušen samomor menjalčarja. Včeraj popoldne okoli 18. ure je bil zdravnik rešilne postaje telefoničnim potom poklican v ulico Giulia št. 6, kjer se je v stanovanju zasebnice Gizele Quallich zasturil neki mož. Prišedši na označeno mesto, je zdravnik našel tam 40-letnega menjalčarja Gustava Levi, stanujočega v ulici Settefontane št. 8; mož je izpil precejšnjo količino solitrove kislina. Zdravnik mu je izpral žlečice, nato ga je dal prepeljati v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je smrtno nevarno.

Quallicheva, ki je sorodnica Levija, je povedala, da je prišel Levi z njo obiskat strica, ki je nevarno bolan. Podal se je v sobo k bolniku ter se nekaj časa pogovarjal z njim. Nato je nanadoma izvel iz žepa steklenico, jo nastavil k ustom ter naglo izpraznil, Quallicheva ni znala povedati, kaj je neki privedlo Levija do obupnega koraka. Zdi se pa, da so temu vzrok slabe finančne razmere. Levi je lastnik menjalnice v ulici Arsenale, blizu gledališča Verdi.

Zlikovcem vse prav pride. Včeraj v prvih jutranjih urah je neke noči čuvaj srečal na trgu Garibaldi dva sumljiva mladenčca, izmed katerih je eden nosil pod pazduho debel omet. Na vprašanje čuvajev, kam sta namenjena z ometom, sta se neznanca kratkoma spustila v beg. Čuvaj je pa tistega, ki je nosil omet, dohitel ter ga predal dvem orožnikom. Omet je vseboval kovinske tablice s hišnimi številkami, ki so bile očitveno ukradene pri vratih raznih hiš. Aretiranec, ki se je izkazal za 20-letnega Marijana Pobege, stanujočega v Rocolo - Molino a vento št. 118, so odvedli v zapor.

Aretacija zlikovca. Predvčeršnjim so policijski agenti aretirali 23-letnega Pavla Gecunzio, brez stalnega bivališča, ker je pred kratkim vliomil v neko stanovanje v ulici III Armata ter ukradel za 4000 lir raznega perila in drugih predmetov.

raje plesati z nepoznanimi vojaki. Pa ne morda samo z italijanskimi, ampak sploh. Tako je bilo tudi v prejšnjih časih napram avstrijskim vojakom. Fašisti pa so kričali, da se to znak sovražstva proti Italiji in Italijanom. Očitno so hoteli izzvati prepire, da posežejo vmes organi javne varnosti. In maršalo jim je ustregel. Prepovedal je nadaljevanje zabave in orožniki so izgnali občinstvo iz dvorane. Tako je dobila oblasti dovoljena prireditelj svoj hitri, nasilni in za občinstvo žaljivi zaključek.

Odhajajoče občinstvo je bilo skrajno razburjeno in je z ogorčenimi izrazi dajalo duška svojemu globokemu ožalovanju. Ljudje so se povpraševali, kaj so neki zagrešili, da se tako postopa z njimi? Radi bi živeli v dobrih razmerah toliko z zastopniki oblasti kolikor tudi z maloštevilnimi pripadniki druge narodnosti. Ali, kako naj živijo v božjem miru s sosedom, če pa ta tega nikakor noče in ti žali in zlostavlja ob vsaki priliki; in ti potdiška sovražne namene, ki so ti tuji?

Ne, gospoda, s takim postopanjem ne pripravljate medsebojnega miru! Uverjeni bodite, da ste s svojim goričkim nastopom le škodovali dobri stvari, ker ne bližate ljudstva k sebi, marveč ga odganjate od sebe! Saj se je ravno zadnje čase odvrnilo od takih razgrajevanj par zelo uglednih oseb iz našega tabora! Pristudilo se jim je, da dokler bosta nastavljal usesa znanemu kofutarju in pa znanim odčrnavljenim elementom, se bo le krčilo itak neznanost število vaših pristavež. Uvažujte raje nasvete pametnih in le dobroželežih ljudi: spoštujte naše ljudstvo in njegov narodni čuti! Ne želite in ne ožalovajte ga brez vsake potrebe in vsakega veljavnega razloga! Spoznajete je enkrat svoj položaj med našim ljudstvom in temu spoznanju primerno uravnajte svoje postopanje. Bo tako bolje za prebivalstvo in za vas! Če pa mislite, da je boljše drugače — potem pa: le naprej, dokler je še veter kaj!

Izjalovljen "rižot". 50-letni Josip Končič si je hotel o ravnokar minulih praznikih privoščiti malo "rižota", ker jesti vsak dan "mi-neštro", to tudi ne gre in se tega vsakdo naveliča. Da uresniči to erzično misel, se je Končič podal v kofekinjak Josipa Terčiča iz Steverjana in si je tam izbral najmastnejše pitke. Ko se je že odločil za najmastnejšo, ga je presenetil občinski čuvaj Planišček ter ga izročil orožnikom. Možakar je vseeno prišel na svoj račun, kajti, zabeležen ali nezabeležen, rižot pa vendarle bo.

IZ TOLMINA

Prireditev slovenskega učiteljskega. V sredo, dne 28. januarja zvečer je priredilo slovensko učiteljske v Tolmini veselic v vojaškem domu v vojašniških tolminskih vojaštvu. Dijaki in dijakinje višjih treh letnikov so odpele dva mešana zbora in sicer "Brindisi" in "Ave Maria" kompoziciji učitelja glasbe g. Zambutija; nato je zaigral nekaj dijakov na gosli dva komada, tudi kompoziciji omenjenega učitelja glasbe, ter en kos iz Pucinijeve opere "Boheme". Nato sta sledili dve italijanski deklamaciji in en solopsev. Med temi točkami koncerta so vprizorili dijaki tudi rusko tragedijo "Volkovi". Prireditelj je zaključil ples.

Če bi hoteli kritizirati vsi, bi zabredli predaleč, zato se hočemo omejiti le na najvažnejše. Predvsem je prireditelj sama bila dostopna in ožjim povabljenem, katere se domače ljudstvo ni moglo vdeležiti, bodisi ker se je prireditelj vršila v vojašnicah, kakor tudi iz razloga, ker so bili samo nekateri tako srečni, da so bili povabljeni. Prireditelj bi morala biti dostopna tudi širšim krogom, da bi lahko vsi videli uspehe in zmornosti učiteljskega naraščanja oziroma svojih otrok.

Kolikor se izvajanja samega tiče, je bil program precej dovršeno podan, vsaj večjih pomanjkljivosti in napak ni bilo opaziti. Vjil nosle točke, razen "Boheme", so bile preveč enostavne. Vsakdo je pričakoval od učiteljskih voditeljev, da bi kaj več in kaj boljše nudili, ker take komade lahko vsak začetnik na vjilino igra brez posebnega truda in znanja.

Pri ženskih težavah je bila pa že razpostavljena pevecv taka, da ni bilo pričakovati nič posebnega. Ženske (kačih 50) so bile na olju medtem ko so možki, postavljeni v vrsto drug za drugim po dva in dva, tvorili stranski štrli na tleh pred zgrajjalom. Dirigent je stal za klavirjem, tako, da so ga videli samo prva vrsta žensk in izmed možkih samo prvi štrle. Sicer pa podajanje pevskih točk ni bilo slabo, to pa radi tega, ker so bile pesmice take, da zopet niso zahtevale posebnih naporov. Naravnost presentila pa je občinstvo dijakinja g.čna Azmanova, ki je s svojim srebrnolistim sopranom zapela dva solospjeva. Žela je poveljalo, kakor si jo je zaslužila. Le malo razburjenosti je bilo čuti v njenem glasu, kar pa ni motilo ušesa.

Najlepši del sporeda, razen omenjenega solospjeva, pa je bila enodejanska tragedija "Volkovi". Že vsebina sama je jako pretresljiva in tragična, ki gane vsakogar. Dijaki so se potrudili in napeli vse svoje zmornosti. Vzvišeli so se precej dobro v svoje vloge. Le tu pa tam je bilo opaziti kak majhen nedostatek, zlasti v spreminjanju luči, kar pa ni kvarilo celokupne slike. Omembe in hvale vredni so zlasti g. Krašna v glavni vlogi očeta, ki je igra tudi režiral, g.čna Azmanova v vlogi matere in g. Bizjak v vlogi odrhuda.

Z veselim pozdravljamo ta pokret dijaštva na dramatičnem polju, le premalokrat se po-kažejo v javnosti. Ker jim je dana sposobnost in možnost, bi bilo vroče željeti, da bi prireditelj vsaj vsake dva, tri mesece kako igra. S tem ne bi gojili same svoje srčne in umstvene kulture, ampak bi nudili tudi širši javnosti umetniškega užitka in izpopolnjevali praznoto, ki zija na polju dramatike. Tako bi se sami vzgojevali in si razširjali obzorje, ter bi obenem vzgojili vplivali na ljudstvo.

Kakor je razvidno iz programa samega, je bilo izmed šest koncertnih točk nič manj kot pet točk kompozicij učitelja glasbe, vsled česar bi se ta prireditelj brez drugega lahko imenovala "Zambutijev produkciji večer", ne pa prireditelj slovenskega učiteljskega. Učiteljske bi se moralo pokazati z drugimi koncertnimi točkami od bolj priznanih avtorjev, saj imajo Italijani in mi Slovani jako bogato glasbeno literaturo!

Neka žalostna krivica pa prepreda vso to prireditelj. Namreč to, da je, kakor je razvidno iz programa, bila naša slovenska populnoma izključena od te prireditelje. Razen enodejanske "Volkovi", ki se je nekako po božji milosti vtiknila v program koncerta, nismo slišali ene slovenske besede. Vsaj eno ali dve slovenski pesmici bi morali zapeti, da bi bilo vsaj videti, da je priredilo koncert slovensko učiteljske. Pa že radi dejstva, da so izvajalci kompozicij g. Zambutija slovenske narodnosti, bi moral on vključiti v spored kako slovensko pesem, da bi se vsaj dijaki sami ne čutili tako usajzane, ponižane in zoperstavljene. Pa tudi Rusom prijazna struja svoje odlične zastopni-

občinstvo, ki je bilo mešano, se ne mora zadovoljiti samo z enostranim samoitelijanskim programom, saj namen prireditelje same je bil, po našem skromnem mnenju, razen tega, da se počaže ljudstvo, kaj zmoroje dijaki in njihovi voditelji, tudi ta, da zadovoljijo tudi slušalce in zadoste njihovim željam. Mislimo, da je treba ta dva momenta pri vsaki prireditvi upoštevati, ker je sicer vse prizadevanje na šepavih nogah.

In končno še ena slaba stran teh voditeljev, ki tudi zasluži najstrožje kritike. Po končanem sporedu prireditelje so namreč zvalili vzgojitelji dijakov in dijakinje k plesu, ki se je vršil v dvorani vojašnice. Po našem mnenju bi si namreč vzgojitelji nikakor ne smeli prisvajati pravice, vabiti te mlade solarčice brez vedanja starišev k plesu, ki je trajal do pozne jutranje ure in katerega glavni udeleženci niso bili dijaki. Obsodbe je vredno to početje, ki nikakor vzgojno ne vpliva na te mlade dijake. Ples je bil popolnoma neumestnem koncem prireditelje, ki naj bi imela vsaj načeloma resen namen. Če so pa mislili vzgojitelji dijaštva nekako poplačati njihov trud pri koncertu, naj to napravili na kak drug primernejsi način.

Celotna prireditelj torej, od katere so bile slovenske točke izključene in ki se je na tako malo resen in vzgojen način zaključila, nikakor ne služi v čast zavodu, ki se imenuje slovensko učiteljske.

Vesti iz Istre

Iz Kozine. V nedeljo, 8. t. m., točno ob 3. popri, priredi društvo "Venec" predpustno veselic. Na sporedu je poleg pevskih točk raznih sodelajočih društev tudi igra dvodejanka. Med posebnimi odmorji igra zbor tamburašev. K oblihi uredelji vjudo vabi Odbor.

Gospodarstvo.

SKODLJIVCI GRAHA. Grah napadajo razni škodljivci, ki ga zavirajo v rasti ali mu drugče škodujejo. Kot prvi škodljivec se pokaže spomladi grahov rilčkar. To je žuželka, ki skriva objeda grahove liste, tako da izgledajo, kakor da bi bili zobčasti. Grahov rilčkar je majhen hrošček, s sivimi in rjastimi krili. Črez dan se skriva v zemlji, ponoči pa objeda liste. Najboljše sredstvo proti njemu je, ako grahu močno gnojimo, da hitro odraste. Druga izdatnega sredstva proti temu škodljivcu ni.

Drugi znani grahov zajedalec je grahar ali grahov kukec. Ta hrošček prilze spomladi iz zrnja, v katerem je bil zabuban. Grahar ali kukec leže jajčeca na cvetje in na mlado zrnje in raste z njim. Zrnje izgleda, le kal ostane navadno nedotaknjena. Pri graharju je škodljiva njegova ličinka, ki kvati zrnje tako, da ni za uživanje. Graharja pokončujemo s tem, da napadeno grahovo zrnje sgrejemo v vodi na 20—30 stop. Celzija. Ko izženemo hrošča iz graha, ga moramo pokončati.

Listne uši se neznanoma hitro množijo po vršičevju. Te se pokažejo najraje junija in julija na doraslem grahu. Te pokončujemo ponekod s škropljenjem z razredčenim antiparasitom.

Potem imamo še grahovo večjo in grahovo sovko ali metulja, ki zaleže meseca maja gole gosnice, ki jih vidimo pri grahu in včasih tudi pri zelju. Take gosnice je treba obirati. TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU ulica Raffineria št. 7 ima v zalogi:

Semena: cvetoči karfilj, snežna kepa, špinačo, redkvico rdečo okroglo, rdečo podolgasto in belo dočgo, zgodnji nizki grah, seme salatine, slate, radiča, čebulček, solatno peso, krmsko peso, korenje; ter druga vrtna in cvetlična semena.

Trave: laško ljulko, francosko pahovko, mačji rep in travniško bilnico.

Detelje: inxarnatno domačo in lucerno.

Umetna gnojila: superfosfat, kalijevo sol, amonijev sulfat in čilski soliter.

Bisulfit, zdravilo za na spolovilih obolelo govejo živino.

Zamaške za steklenice, vehe za sode, šure za cepljenje trt in razno kmetijsko orodje. Vsa semena so preizkušena in zajamčena.

Ruska mirovna politika na Vzhodu

Zveza sovjetskih republik je 20. januarja t. l. podpisala nekako "mirovno pogodbo" z Japonsko. S tem aktom je Rusija skoraj popolnoma uredila svoje odnose z rumenim plemenom Mongolce v vzhodni Aziji. Ta pogodba je posebno važna, ker ima Rusija zdaj proste roke na vzhodu in zamorejo njeni državniki posvetiti več pažnje zapadu. Najnovejša pogodba sovjetske Rusije z Japonsko je zaključek ruske vzhodne politike. Tažoj spčetka je sovjetska Rusija znala pridobiti azijske narode zase. Sovjetski državniki so se javno odpovedali vsem imperialističnim težinjam caristične Rusije ter tudi v praksi dokazali, da se njih politika napram azijskim sosedom bistveno razlikuje od politike carskega režima. Perzija, Afganistan, Kitajska, vse te dežele so z Rusijo v zelo prijateljskih odnosih. Razume se, da je bil smoter zunanje politike sovjetske Zveze pritegniti v omenjeni krog prijateljskih sosedov še Japonsko.

Seveda je bila stvar z Japonsko nekoliko težja. Najprej je treba omeniti, da so skušali Japonci ob zlomu caristične Rusije izrabiti položaj sebi v prilog in šli so na roparski pohod. Polastili so se severnega dela otoka Sahalina in zasedli Amursko Primorje z Vladivostokom. To so tem laže napravili, ker so jih deloma pozvali in prisili pomoči protirevolucionarji, ki so se bolj bali sovjetske revolucije, kakor pa japonske okupacije.

Toda če je boljševidna vlada ubrala drugo politiko napram svojim sosedom, ni bila nikakor soglasna z razkosanjem ozemlja bivše caristične Rusije. Zatorej se je moskovska vlada postavila na principiellno stališče, da mora japonska izprazniti ozemlja, ki jih je zasedla ob zlomu carizma.

Sicer pa so našeteli Japonci na odpor že t. daj, ko se je ustanovila takozvana "Republika Daljnega Vzhoda", ki ni bila boljševiška. Vendar pa so se pogajanja zavlačevala, ker niso Japonci kazali prave volje do miru, kakaj še vedno so upali, da bodo mogli obdržati svoj plen na daljnem vzhodu. Kmalu pa je tudi omenjena "Republika Daljnega Vzhoda" stopila v Zvezo sovjetskih republik in Moskva je mogla sedaj govoriti v imenu cele Rusije z vso ogromno Sibirijo vred. Sedaj Sedaj so postali Japonci že bolj dostopni za ruske zahteve. Egoistična politika Zedinjenih držav je močno vplivala na japonsko javno mnenje, ki se je začelo orientirati napram Rusiji.

Tudi v vladnih japonskih krogih je imela tudi Rusom prijazna struja svoje odlične zastopni-

ke. Ti so izpredvideli, da je vendar Japonska preslaba, da bi si smela privoščiti luksuz imeti dva tako močna sovražnika ob Tihem Oceanu, kakor sta Rusija in Zedinjene države. Na eno fronto je vsakakor kazalo skleniti mir.

Ze naprej so bili Japonci izpraznili Amursko Primorje, toda obdržali so severni del Sahalina. Po pogodbi od 20. januarja pa izpraznijo okupirano ozemlje na tem otoku do inaja t. l.

Sahalin je bil za Rusijo bolj stratežitene važnosti kakor drugo. Dolg je približno 950 km (nekaj manj kakor Italija od reke Po dalje). Poraščen je z iglovitimi pa tudi listnatimi drevmi in je posebno na jugu zelo rodovitn. Največo ceno pa ima za Japonce, ker se nahajajo na niem neiztrpni petrolejski vrelci in premog. Južni del, ki ga imajo Japonci v oblasti od l. 1905 (Podsmoutski mir), je bolj obljuden in urejen, severni del pa je večidel zapuščen. Otok leži nasproti severnega dela Amurskega primorja in tvori s celino morsko ozino, ki se imenuje Tatarska draga. Petdeseti vzporednik, ki grz skozi Prago v Lvov, seče otok čez polovico, in tvori mejo med severnim in južnim delom.

Svoj čas je Rusija dala neki ameriški družbi (Sinclair) dovoljenje za izrabljanje podzemeljskih zakladov in spravila tako Japonce v neprijeten položaj. Ker pa so se Amerikanci zamerili sovjetski vladi, je Rusija odtegnila omenjeni družbi koncesije na otoku Sahalinu ter jih zdaj predala Japonski. Severni del Sahalina je skrajno zapuščen in razžerpan del zemlje. Sicer pa so si Rusi pridržali pravico do 50% vseh produktov.

Kakor rečeno, je bila rešitev tega vprašanja za Rusijo bolj principiellno vprašanje. Z žilavo vztrajnostjo so sovjetski državniki priborili tudi ta kos zemlje svoji ogromni državi ter tako zaključili revolucionarni pohod na vzhodu.

Kitajska, Japonska in Rusija tvorijo na vzhodu močan jez proti imperijalizmu zapadnih velasil. Zdej je Rusija rešena glavnih skrbi na daljnem vzhodu in to se že čuti v Evropi. Besarabsko vprašanje postaja akutno. Gotovo je, da se ne bodo Rusi nikoli odrekli Besarabije, katero je Rumunija na podobem način odvzela Rusiji kakor Japonci Sahalin. In japonski vzled more tvoriti za Rumunijo nevarnega prejudic. Če se Japonci umikajo s severnega Sahalina, kaj naj napravijo Rumuni? Posledice nove pogodbe z Japonsko se bodo utegnile kaj kmalu pokazati tudi na gospodarstvem polju. Japonska je industrijska, a tudi nekateri njeni agrarni izdelki se morejo izvažati v Rusijo, Rusija pa more zalagati Japonsko z lesom, žitom in drugim. Edina zapreka je za sedaj velika razdalja. Toda z zboljšanjem prometnih sredstev ne bo ta razdalja tako občur z. Tudi je verjetno, da bodo Rusi vzpostavili nove prometne poti z daljnim vzhodom. Vsekakor se Rusija polagoma emancipira od Evrope in se more v doglednem času stopiti z ostalimi azijskimi narodi v posebno gospodarsko politično enoto. Tedaj bi imeli razdeliti svet v tri ekonomsko-politične enote: Evropo z Afriko, Ameriko in Azijo.

Nov velikan v osemiru

V letu 1919 je vseučiliški profesor Michelson iz Chicaga napravil mnogo šuma v znanstvenih krogih po svetu, kajti v tistem letu se mu je posrečilo odkriti novo metodo merjenja zvezd. Za to svoje sijajno odkritje je bil pozneje nagrajen z Nobelovo nagrado.

Za priprostega človeka je vračanje, če so zvezde res svetovi, vedno zanimivo. In dejstvo je, da so in da niso — ta poslednja trditelj velja vsaj v takem smislu, v kakršnem mi razumemo pojem "svet". Ohlajeni svetovi, torej prilično taki kot je naša zemlja, niso vse zvezde, ki jih vidimo, nego samo planeti in teh ne vidimo niti en ducat. Vse ostale zvezde so pa solnca, prav taka solnca, kot je naše, razlika je le v velikosti — no, znanosti je še kakšna drugačna razlika med njimi, pa za nas je le manjšega pomena. Planeti, ki jih vidimo, sestavljajo le nekako "časno stražo" našemu solncu; naša zemlja sama spada med nje. Tudi druga solnca imajo take "časne straže", a nam so radi prevlelike oddaljenosti nevidne. Planetov našega solnca je osem, če prištejemo, kar je umevno, tudi našo zemljo. Merkur, Mars in Venera so manjši od zemlje; Uran, Neptun, Saturn in Jupiter so pa večji od nje. Le ne prištevajmo k planetom, ker je le nekak privezek naše zemlje. Tudi drugi planeti imajo svoje lune. Vse ostale svetle pikice, ki jih vidimo v jasni noči na nebu, so pa solnca, ki so nepojmljivo oddaljena od nas. Tem so včasih pravili "zvezde nepremičnice".

Nam najbližja taka nepremičnica se imenuje "Alpha Centauri", toda ta njena bližina postane nekako čudna za naše pojme, če pomislimo, da bi enlektrični tok potoval po žici od tam štiri leta in štiri mesece, predno bi dospel do nas. In električni tok ni nikak polž, ampak prepotuje 300.000 kilometrov daljeve vsako sekundo. Tisti, ki hoče torej izračunati, koliko kilometrov je od nas do zvezde Alpha Centauri, naj najprej sešteje sekunde štirih let in štirih mesecev ter naj dobljeno število pomnoži s tristo tisoč. In ta zvezda je, kakor sem rekel, nam najbližja. Jasno je torej, da znanstveniki ne morejo rabiti navadnih dolgotrajnih mer, ko gre za izračunavanje tako neskončnih daljav, ker bi številke postale tako dolge, da bi jih nihče ne mogel prečitati. Namesto dolgotrajnih mer so vzele v rabo "svetlobno leto", to je, tisto daljavo, ki jo napravi svetloba v enem letu časa in svetloba potuje z isto hitrostjo kot elektrika, namreč 300.000 km na sekundo. Po tem načinu merjeno pravimo torej, da je Alpha Centauri oddaljena od nas štiri in eno tretjino svetlobnega leta.

Tam daleč v neskončnem vesemiru plava skupina solnc, ki nosi skupno ime Orion. Eno od teh solnc je na zvezdovlovnih črtah označeno z imenom Betelgeuse. Od nas je oddaljeno 150 svetlobnih let. Ta daljava je pa tako neprimeroma velika, da vsled nje niso mogli znanstveniki nikakor izračunati, kako velika je ta zvezda pravzaprav. Sele profesorju Michelsonu se je posrečilo, da je zmeril tega velikana. Po njegovem merjenju je Betelgeuse 40.000.000 krat večja od našega solnca. Z drugimi besedami, 350 takih solnc, kot je naše, bi bilo treba postaviti v vrsto, da bi dosegli premer (debelino) te orjaške zvezde.

Na žalost so pa naši možgani ali naši pojuni tako neusmiljeno mikroskopični, da si takih premerov ali velikosti nikakor ne moremo predstavljati; naša domisljija kar pada v brezupen nič. Potrebni so zato drugačni primeri.

Kos železa ali svinca ali karkoli tehta na naši zemlji na primer en kilogram zato, ker je taka prilvačnost naše zemlje; teža ni nič drugo kot prilvačnost zemlje. Ako bi bila naša zemlja dvakrat večja, bi vsaka stvar na njej tehtala dvakrat več; če bi pa nasprotno bila zemlja za polovico manjša, bi vsaka stvar tehtala polovico manj. Na podlagi tega bi človek, ki tehta na zemlji 72 kg, tehtal na luni, ki je mnogo manjša od zemlje, piclih 12 kg. Toda na soncu, ki je mnogo večje, bi pa tehtal že 1990 kg, torej skoro dvajset kvintalov. Če bi pa isti človek stopil na zvezdo Betelgeuse, bi tehtal tam celih 11.962 kvintalov! Seveda bi to veljalo samo v slučaju, če bi gostota rečene zvezde bila taka kot je gostota naše zemlje, kar pa ni.

Če bi živeli na zvezdi Betelgeuse in bi imeli prijatelja, ki bi stanoval ravno na nasprotni strani oble, pa bi ga hoteli poklicati na telefon, kako bi se godilo? Ko bi bili telefonično zvezani z njim, bi rekli «Alo», nato pa pustili slušalko na mizi in odšli obedovat v bližnjo gostilno. Ko bi se čez dobro uro povrnil, bi pritisnili slušalko k ušesu in se le tedaj bi dospel njegov odgovor. Navzlic temu, da potuje elektrika s hitrostjo 300.000 km na sekundo, bi potrebovala 84 minut in pol, predno bi obletela to zvezdo.

Vlak, ki bi vozil s hitrostjo 95 km na uro, bi potreboval okoli 17 dni, da bi obvozil našo zemljo. Isti vlak, ki bi z enako hitrostjo vozil, bi drdral 1792 let, predno bi obvozil zvezdo Betelgeuse.

Takih krogel, kot je naša zemlja, bi se našlo iz zvezde Betelgeuse napraviti 52.630.000.000.000. Takega števila si pa ne moremo predstavljati. Pa poskusite ga prešteti, prijetno se boste zabavali! Ako boste šteli po noči in po dnevu brez odmora, boste prišli do konca po preteku — enega milijona let!

F. M.

Poljedelske zadruge v Ameriki

Zgodovina poljedelskega zadrugarstva v Združenih državah sega nazaj do Civilne vojne. Prva zadruga sira bila ustanovljena leta 1863 in prva organizacija sadjarjev in zelenjarjev je bila ustanovljena leta 1878. Leta 1887 sta začeli delovati dve organizaciji žitorejcev in leta 1890 je sledila organizacija živinorejcev. Gibanje je le počasi napredovalo čez dolgo dobo let, med tem ko so ti in drugi začetniki praktično udeleževali svoje teorije. Druga združenja so bila ustanovljena, načela zdravega zadrugarstva so se v izkušnji izkazala in leta 1900 je po vsej deželi obstajalo mnogo tisoč poljedelskih organizacij.

Gibanje se je jako razvilo tekom nadaljnjih dvajsetih let. Okoli leta 1905 je bilo ustanovljenih jako mnogo žitnih organizacij in vsako leto se je čim večje število pridelovalcev žita organiziralo v zadruge v svrhu razpečavanja svojih pridelkov. Živinorejske zadruge so se tudi pomnoževale tekom nadaljnjih 15 let, dokler ni gibanje doseglo svoj vrhunec leta 1920. Izmed onih zadrug, ki pošiljajo svoja poročila poljedelskemu departementu, več od 800 njih je bilo ustanovljeno leta 1919; leta 1920 je bilo ustanovljenih 973 se vedno obstoječih zadrug in 776 zadrug leta 1921.

V letih 1921—23. so bile organizirane vso državo obsegajoče zadruge pridelovalcev bombaža in tobaka.

Skupno število poljedelskih organizacij v Združenih državah znaša sedaj čez 12 tisoč, v katere je vključenih okoli 2 milijona farmerjev. Letno utrženje znaša čez 2500 milijonov dolarjev, 75 odstotkov vseh zadrug se nahaja v dvanajstih severnih centralnih državah, kjer se prideluje največ pšenice in koruze. Šest odstotkov organizacij je v pacifičnih državah.

Podatkih poljedelskega departementa se je število zadrug povečalo od leta 1915 za 200 odst. Članstvo se je pomnožilo za 300 odst in poslilo se je povečalo za 200 odst.

Krajevne organizacije so bile prve v razvoju zadrugarstva in so se vedno najbolj številne. Njih člani so farmerji dotičnega kraja in njihova svrha je opravljati posle, ki se najlažje opravljajo blizu kraja samega, kjer se prideluje. V prvi vrsti je svrha teh lokalnih zadrug kupovati pridelke in pripravljati jih za trg.

Mnogo izmed teh lokalnih zadrug je organiziranih v zveze ali ednote. Sedaj obstaja okoli 50 takih centralnih ednot. Te ednote določajo skupna načela glede standardizacije produktov in trženja. Na-

važno spada oglaševanje in reklama v njihov delokrog, kakor tudi zadeve glede prevažanja in pravniške stvari.

Tekom zadnjih petih let so se razvila centralizirana združenja, katerih namen je kombinirati delovanje lokalnih zadrug in ednot. Sedaj imamo okoli 50 organizacij te vrste, raztegovajoč se po vsej deželi. Med temi je 15 velikih združenj pridelovalcev bombaža, 7 združenj tobakorejcev in jako mnogo organizacij, obsegajočih vso državo, ki trgujejo z drugimi pridelki.

Poljedelski departement sviri farmerje, da naj pri ustanovitvi zadrug upoštevajo, da-li je namenjena zadruga gospodarsko potrebna, in da se pri tem poslužujejo nasvetov kompetentnih strokovnjakov o zadržnem trženju. Na tisoče je jako uspešnih zadrug za razpečavanje poljedelskih pridelkov, ali zabeležili je tudi mnogo neuspehov v slučajih, ko ni bila zadruga ustanovljena na zdravi gospodarski podlagi. Bolje je začeti takoj prav, kot biti kasneje prisiljeni v reorganizacijo ali v bankrot.

Poljedelski departement, ki je proučeval več kot 10.000 sedaj obstoječih zadrug, poudarja dejstvo, da uspeh v zadrugarstvu se ne more doseči čez noč. Te organizacije, od katerih mnoge obstojajo že dvajset let, so tu pa tam doživle briske izkušnje, ali valed udanega članstva, dobre uprave in določnosti svrhe so bile v stanu premagati gospodarske krize, ki se od časa do časa pojavljajo.

DAROVI

Na nabiralno polo gosp. Andreja Čok iz Lonjerja se je nabralo za našo dečo: Lavrenčič J. 1 L, Mar. Čok 2 L, A. Čok 2 L, Stanko Čok 3 L, Irma Čok 3, Josip Stržinar 2 L, Josip Zafred 30 st, Anton Čok 1 L, Andrej Čok 2 L, M. Kjuder 1 L, Anton Pečar 3 L, V. Kosmač 2 L, Ana Čok 1.50, Fr. Pečar L 2.50, Miha Čok 2 L, Milan Čok 2 L in 1 din 25 para, Mirko Čok 2 L, Mar. Babuder 80 st, Dragotin Čok 1 L, N. N. 80 st, Gombač Anton 2 L, Čok Anton din 5.75, Tonček Čok 1 L, Marija Čok 2 L, Polona Škilan 2 L, Jelica Čok 2 L, Anica Čok 2 L, N. N. 5 L. Silvestrov večer je prinesel pri Čokovih v isti namen L 3.35. Skupaj L 56.25 in din 6. Srčna hvala vsem. Denar hrani blagajničarka Ionjerske podružnice.

Za božičnico «Sploš. slov. zen. društva v Gorici» so bili potom nabiralnih pol nabrani sledeči zneski: Mesto Gorica, nab. p. št. 57, nabrala ga. C. K.: N. N. 30 L, Vončina 5 L, odv. Loize Mašera 20 L, dr. Tomič 20 L, Ang. Ravnik 30 L, dr. J. Bačar 25 L, zobozd. Adolf Koll 25 L, dr. Orel 25 L, Jos. Podgorik — Central 25 L, zobozd. Netzbandt 25 L, nečitljivo 10 L, N. N. 10 L, skupaj 250 L. Nabiralna pola št. 52, nabrala ga. Medveščekova: družina Medveščekova 100 L, August Ravnik, gen. zastop. zavarovalnice «Union» v poravnavo zadeve z g. nadučiteljem Kavsom iz Ajdovščine 33 L, Miha Košir nabral za dobitek ge. Medveščekove na Silvestrovo v Trg domu L 34.85, Carmen Znidaršič 50 L, skupaj L 217.85. Nabir. pola št. 48, nabrala ga. Lučičeva: Narodna tiskarna 50 L, Kar. Draščik 50 L, Ant. Breščak 50 L, Brata Abuja 50 L, Brumet 2 L, Reščič 10 L, Saksida 10 L, Kamenšek 10 L, Mara Strekelj 10 L, Koren 25 L, Ant. Orzan 50 L, profesor Ivančič 10 L, dr. And. Pavlica 20 L, Kozman 10 L, Suligoj Jakob 20 L, Brajša 10 L, Levpušček 10 L, skupaj 397 L ter Nar. knjižarna razne pisarniške potrebščine.

Namesto cvetja na grob naši marljivi in nepozabni Viktori Gustin iz Padrič darovali pogrebci zbrani pri «Županu» Lir 35.— za «Sol. društvo».

G. Kralj Josip, Slivje daruje L 10.— «Sol. društvu».

Ob priliki praznovanja 50-letnice obstoja političnega društva «Edinost» se je zbralo med Rojantani L 92.— za «Sol. društvo» in sicer so darovali: Gosp. Bizjak J. Lit 50.— «Klobuč» L 10.— B. J. Feruga R., N. N., Skalašantar, Babuder Stef. vsak po 5 lir; De Mozzini L 4, in Vekoslav L 3.—

O priliki 50letnice pol. društva «Edinost» se je zbralo med zavednejši v gostilni Černigoj v Rojanu L 32.— za «Sol. društvo» in sicer so darovali: Kariž F., N. N., Dragotin, Markon A., Rijavec F. vsak po 5 lir; Emilij K., N. N., Tauer R. vsak po 2 litri Batista L 1.— skupno 32 Lir. Ker je prišla naša mati daruje g. Kariž F. še 3 lire za malčke otr. vrta pri Sv. Jakobu. Srčna hvala.

Mala Ivanka Ovidoni nabrala v veseli družbi pri Sv. Ivanu L 14.— za podružnico «Sol. društva» pri Sv. Jakobu.

Ob priliki poravnave računa daroval g. Ribarič Anton trgovec z ogljem L 20.— «Sol. društvu».

V Borštu in Zabrežu so darovali potom g. Petaros Josip-a Lit 123.— za «Našo dečo» in sicer so darovali kakor sledi: Hreščak Marija, Petaros Antonija in Kosmač Ivan po 10 lir; Košetan Rok, Petaros Tereza, A. Stegu, Cvejnak, Andrej Zerjal, Nabiralec vsak po 5 Lir, a gg. Miloš, Marc in Petaros Alojz sta pristopila kot redna člana «S. D.» in vplačala vsak po 5 Lir; Svava Darko L 4, Marc Draga, Družina Danica, Kosmač Anton, Petaros Ivan in Petaros P. vsak po 3 lire; Bažec Anton, Josip št 2, Kosmač Alojz, Petaros št. 60, Zerjal Roman, Petaros Stefan, Stefan Petaros, Petaros Stan., Petaros Slava, J. Zahar, J. Glavina, Zerjal Anton, Kosmač Ivan, Ker sem pro-

dal kamenje in Zobec Ivan po 2 lire; Danica Marc, Sedmak Alojz, Zahar Marij, Petaros Alojz, Zahar Rok, Primožič Lovrenc, Dolenc Antonija, Furlan Cecilija, Zerjal Stefan, Zobec Ivan, Nenčov Anton, Anton Petaros, Helca Petaros, Zobec Peter po 1 liro v skupno 123.— za «Sol. društvo». Srčna hvala vsem.

Ker v Sepuljah pri Tomaju na dan našega patrona Sv. Antona ne plešemo in ne podpiramo plesa, darujemo v prid «Solakega društva» predlog g. Ziberna Franc-a L 53.20 in sicer darujejo: Ziberna Franc, Turč Anton, Zabrič Fran. Sora Franc, Kariž Ivan, Fabjan Peter, Gorjup Josip vsak po 5 lir; Gomizel Henrik L 2, Raubar Rudolf in Škabar Ivan iz Vrhovej vsak po L 2.50, Ivan in Anton Gustin iz Sv. Križa po L 1, Vitez Franc, Zabrič Josip, Pepca Šonc, Počkar Albin, Vitez Edvard, Macarol Franc iz Sepulj Jazbec Rudolf, Sperne Josip iz Tomaja in Škabar Anton S. M. M. Trst vsak po 1 liro N. N. 0.20.

Nadalje je «Sol. društvo» prejelo od g. Ziberna Franc-a še 105 lir in sicer: nabrano v gostilni pri «Ukmarju» v Dutovljah: Maks Ukmar, Avber L 2; Ker Fran Ukmar ni imel časa plesati L 10, Stanko Marc, Planina L 10, Družina Starc, ker ne pleše L 10.—, Živic, Trst L 2; Kapitan L 5, Tresette Škof L 2; Svagelj ker ni kupil vola L 5, Čista Umcan Tomaj, Jenička mi je na poti L 10; ker imam imendan «Oskar» L 2; v spomin pok. Brundula Franceta L 5, Petelin Ivan Zgonik L 2; Tauer mehanik Dutovje L 2, Petelin Franc ker nima časa se ženit L 1, Gustin Potrata ker ni poročen L 1, Šuc Anton L 2, Ker toče odvrčal od velikih mož, Pošteno jim plačal, da jih lice srb; Gerbec L 5, Skoda da se je to zgodilo L 2;

Nabrano v gostilni pri g. «Matildi»: Ludvik Mahorčič, Sežana L 10.— Leop. Bizjak Sežana, L 5, Turč Jožes Godnje L 5, Ker Alfonzu škoduje Dutovska pega L 1, Sv. Blaž odpusti Avberskemu županu L 1 v skupno Lit 158.20.

Bodi tem potom izrečena iskrena hvala vsem cenjenim darovalcem osebno poštovovalnemu nabiralcu. Povrni Bog stotero!

Za «Našo dečo» se je nabrala na Silvestrovo na Srpenici Lit 66.80; na Žagi nabrano L 28.20 in sicer so darovali kakor sledi: Gdine Trešbe L 10, gđini Ela — Vera 10, Zanetti, Nečitljivo, A. Trešbe, Brginc A., Knez Feliks, Sava Žagar, Zanetti, Gaetano, Trešbe, Angela, vsak po 5 lir; J. Brginc 4.80, Iv. in Kat. Trešbe vsak po 3 lire; Ant. Braz, P. Brginc, Fr. Trešbe, Tomaž Žagar, Mimi Žagar po 2 lire; Ant. Trešbe, Ant. Trešbe št. 84, Hrovat Alojz, Hrovatin Franc, Domevčec Andrej, Ciculini Fran, Andrej Kutin, Brez imena, vsak po 1 liro; Lučin Ivan in Eliza Brgin po 50 stot. in Anton Milihen 20 stot.; v skupno 95 lir.

Vsem cenjenim darovalcem, kot poštovovalnim nabiralcem iskrena hvala.

Po končanih pogrebniških obredih sta nabrala v počastitev spomina blagopokojnega Ivan-a Stefančič gg. Andrej in Stanislav Gregorič med pogrebci in pokojniškovimi prijatelji L 70 za «Sol. društvo» in sicer je daroval cerkveni pevski zbor L 20, Gašpar Sancin L 5, a ostalo omizje L 45; v skupno 70 Lir. Darovalcem in gg. nabiralcema iskrena hvala, pokojniku blag spomin.

Spominjajte se ob vsaki priliki 'Dijaške Matice'

Cene na trgu Cavour dne 4. t. m.

(Oddaja na debelo)

Cesen 900-1000, pomaranče 70-130, kislo zelje 130-165, kartofol 80-170, čapus 80-120, čebula 110-180, fige (suhe) 220, solata 50-400, limone (100 kom.) 6.70, jabolka 90-230, krompir 60-82, hruške 90-280, paradizniki 280, radič 170-350, radič (rdeč) 230-300, repa 30, špinača 100-260, grah 450.

Borzná poročila.

DEVIZE Amsterdam od 965.— do 980.—; Belgija od 123.50 do 126.—; Paris 129.75 do 130.25; London od 115.— do 115.25; New York od 24.— do 24.10; Španija od 337.— do 342.—; Svica od 484.— do 486.—; Atene od 40.— do 43.—; Berlin od 565.— do 575.—; Bukaresht od 12.25 do 12.75; Praga od 70.25 do 71.—; Ogrska od 0.9332 do 0.9339; Dunaj od 0.0335 do 0.0345; Zagreb od 38.70 do 39.—

VALUTA: Avstrijske krome od 0.0333 do 0.0345; dinarji od 38.60 do 38.90; dolarji od 23.95 do 24.05; novci po 20 frankov od 92.— do 93.—; funt šterling od 114.90 do 115.15.

Benečijske obveznice 81.50.

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Via Cunicoli 8, na drobno in za družine Via Giuliani 32

Trudeno 27-66.

Priporoča se lastnik FR. ŠTRANČAR.

Mali oglasi

DEKLE z dežele, večje vseh hišnih del, išče službe pri slovenski družini, Mohorčič, Vaile di Rozzol 719. 180

35-LETNA gospodična, neomadeževane preteklosti, inteligentna, z ljudskooslojsko izobrazbo, s 60.000 lir prihranka, se želi seznaniti s primernim gospodom v svrhu ženitve. Prijazne ponudbe pod «Vzorna gospodinja» na upravnitvo. 181

KOTEL, cevast, 5 m površine, razgret s 7 atmosferami, parni kotli na največji pritisk po 5HP. Cena L 9.000. Mlekarna Papaniano pri Pierisu v Furlanji. 182

PLUTEC (šur) in žico za trte, okoličanske šape, klajno apno, semena, čebulček, pesu itd. na drobno in debelo dobavlja Kmetijsko trgovsko društvo, Trst, Via Raffineria 4, telefon 36-75. 124

SABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slav. Via Giulia 29. 64

FOTOGRAFSKEGA vajenca sprejme ateljeje «Helios» v Idriji. 177

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Ljubezna oskrba. Cene zmerno. Tajnost zajamčena. Govori slovensko. Via Madonina 10, II. 179

Odvetnik 163

dr. Egon Starè
uljudno naznanja, da je premedil svojo pisarno v ul. Valdirivo 30, II.

URADNIKA

(uradnico) s prakso, večjega strojepisja, s popolnim znanjem slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, išče županstvo Rihemberk. Početna plača L 450.— in stanovanje. Služba začasno provizorna, postane stalna. Nastop takoj. Prošnje na kolekovani poli od 2 hr nasloviti do 8. februarja na županstvo Rihemberk. 159

TVRDKA

FRANCESCO S. DALSASSO
ustanovljena leta 1932
izvršuje vsako elektrotehnično delo. Na željo proračunl. Via Mazzini 3. 66 Telefon 6-16

Oglasi v 'Edinosti' imajo najboljši uspeh

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

tvrdke
ALESSANDRO LEVI MINZI
Via Rettori št. 1 — Via Malcanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbiri.

Prodaja samo na debelo

Kuhinjska posoda iz emajliranega železa, lesene pipe, s plutcem češkega izvora, luči in svetiljk, jedilnega orodja, ŠKAFOV, VEDER prve vrste in po zmernih cenah, decimalnih mer za tekočine, strgulj, mlinov za kavo, kotlov, ponev, ščipalk za perilo, likalnikov in vseh drugih hišnih potrebščin iz železa, cinka in pokositrenega železa. 161

FRATELLI LEDERER

TRST, Via G. Galatti 14 nasproti glavne pošte, TRST

TISKARNA 'EDINOST' v TRSTU

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernelem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji. Črkami, Lynotype, stereotipno ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000—
Telefon: 5-18, 22-98

PODRUŽNICA V TRSTU

CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000—
Telefon: 5-18, 22-98

Obretnuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih po 4 1/2% vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obretnuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:

GORICA, Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9 1/2—12 1/2, in od 14 1/2—16 41

Podružnice:

Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split